

HAN ANSTÄLLER BARA SEXIGA GAYBYGGGARE

BYGGGNADS ARBETAREN

Här byggs
STÖRSTA
trädhuset

Lättare lyft
med smarta
TJEJKNEP

Varannan
föredrar
MINIMIlön

TOPPLÖN I VILDMARKEN

MICHAEL HAR VVS-JOBB I ISBJÖRNARNAS LAND

Kenneth Petterson
chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-728 49 70
070-607 56 97
k.p@byggnadsarbetaren.se

Anki Wetterstål
debattredaktör
08-728 49 71
070-664 49 00
a.w@byggnadsarbetaren.se

Jenny Berggren
allmänreporter
08-728 49 73
070-280 25 35
j.b@byggnadsarbetaren.se

Katarina Connheim
allmänreporter,
nyhetsansvarig
08-728 49 87
070-627 60 84
k.c@byggnadsarbetaren.se

Nina Christensen
allmänreporter
webbansvarig
08-728 49 79
070-246 87 06
n.c@byggnadsarbetaren.se

Ingemar Dahlkvist
arbetsrätt, löner
08-728 49 72
070-607 56 91
i.d@byggnadsarbetaren.se

Margite Fransson
arbetsmiljö, hälsa
08-728 49 74
070-607 56 89
m.f@byggnadsarbetaren.se

Cenneth Niklasson
allmänreporter
08-728 49 76
070-607 56 92
c.n@byggnadsarbetaren.se

Anki Sydegård
reportageansvarig
08-728 49 77
070-607 56 87
a.s@byggnadsarbetaren.se

TS-kontrollerad
upplaga 2005: 131 600

Telefon: 08-728 49 00
Postadress: 106 32 Stockholm
Besöksadress: Hagag, 2, 4 tr, Sthlm
Adressändring, medlem i Byggnads:
Kontakta din lokala avdelning
Prenumeration: edb, telefon 08-
619 35 93 **Pris, helår:** 297 kr
Annons: Swartling & Wranding Media,
telefon 08-545160 67
Repro: Grafit
Tryck: Sörmlands grafiska, Quebecor

SVALBARD

TOPPLÖN I DJUPFRYST LAND

I den djupfrysta vildmarken har rörmontören Michael Olnils sedan nio år sitt liv - med jobb, familj och en lön som slår det mesta. SID 8-12

**HÄR BYGGS NORDENS
STÖRSTA TRÄDHUS** SID 14-15

**TJEJKNEP GÖR TUNGT
JOBBLÄTTARE** SID 16-17

**ARKITEKT HJÄLPER
UNGA BYGGA SJÄLVA** SID 20-22

LÄSARE: DET GILLAR VI MED BYGGNADSARBETAREN SID 18

Varannan vill ha lag om minimilön

BYGGNYTT/ 49 procent av byggnadsarbetarna vill ha lagstadgade minimilöner, enligt en undersökning som Skop gjort för tidningen Byggnadsarbetaren. SID 26

DEBATT SID 4

"Varför ge bidrag till socialdemokraterna?"

"Om Byggnads skulle sluta spendera våra pengar på mutor...så skulle vi nog inte sitta i ett snart sjunkande skepp", skriver Mario.

GREJER & GREPP SID 29

"Tandläkarborr" fixar rör

Med hjälp av ny fräs gjuts nya rör i de gamla.

BYGGFOLK SID 33

50 vann i sommartävling

MÖTEN & SÅNT SID 37

BYGGFOLK SID 30-31

Bjarni blir en höjdare efter jobbet

Snickaren Bjarni Haraldsson har något gemensamt med rovfågarna - han vet hur man hittar upp-åtvindarna.

**5 HOMOFIRMA &
5 SEXIGHET** SID 6

Han anställer sexiga gaybyggare

SISTA ORDET SID 38

KRYSSET SID 39

FRÅGAN

Kommer du att ha jobb i vinter?

Fredrik Karlsson, 35, snickare, Eslöv

– Ja, det hoppas jag. Men för länge sedan var jag arbetslös ett par år. Sedan jobbade jag i elva år som grafiker. Nu jobbar jag som snickare igen och det hoppas jag kunna fortsätta med, eftersom det byggs mycket överallt här nere nu. Ett litet orosmoln för framtiden är att alla vill bygga när räntorna är låga. Men om räntan stiger kan det bromsa byggandet.

Kent Waher, 26, vvs-servicemontör, Hammerdal

– Ja, jag har hittills aldrig varit arbetslös. Jag jobbar nästan för mycket i stället eftersom det är brist på servicemontörer. Och de som finns är så pass gamla att de snart går i pension. Det finns gott om jobb i Hammerdal, som är en liten by. Men firman jag jobbar på ligger i Östersund, sju mil härifrån. Skulle jobben ta slut här uppe kan man alltid flytta söderut.

Ronny Vesterberg, 51, glasarbetare, Malmö

– Ja, det tror jag. Jag har aldrig varit arbetslös. Vi lever på inbrott och vandalisering. Jag sysslar med reparationsarbete på skolor, cirka 90 procent, lite på bilar och kontor, samt lite glasmontage på byggen. Vi får jobb och är glada för det, bara inte inbrotten drabbar en själv.

Varför ger Byggnads bidrag till sossarna?

● Vad är det för ett jäkla sätt av Byggnads att ge bort pengar, medlemmarnas pengar, till ett parti som säger sig stödja arbetarna.

Om man nu är så bra ”kompis” med Göran Persson och hans lakejer, varför måste Byggnads muta dem för att få deras stöd?

Vid årets kongress överlämnades en ”gåva” på 1 miljon kronor till Göran Perssons parti. Vid förra kongressen var den ”gåvan” också 1 miljon.

Vems var pengarna som Byggnads tyckte man kunde spendera på ett sådant sätt? Jo, våra pengar.

I samma veva säger Clas Nykvist (Byggnads ekonomichef, red:s anm.) att Byggnads måste spara, samt höja avgiften från

och med 2007. Det är väl inte konstigt att pengarna tar slut när man kastar pärlor för svinen.

Om Byggnads skulle sluta spendera våra pengar på mutor, för det är vad det är, så skulle vi nog inte sitta i ett snart sjun-

kande skepp. En gåva är något man ger utan förväntningar på att man ska få något tillbaka.

Undrar vad skatteverket säger om dessa ”gåvor”?

ANKI SYDEGÅRD

MARIO

På vems sida står ombudsmännen?

● I Byggnadsarbetaren nr 9/06 skrev en medlem att han inte hade råd att vara med i Byggnads på grund av sin arbetslöshet.

Man ställer sig osökt frågan om Byggnads har börjat äta upp sig självt inifrån? Om man inte kan värna om sina medlemmar

på ett mer humant sätt torde medlemsflykten bli än större.

Då undrar jag, finns det bland er ombudsmän, som varit på kongressen, någon som har så mycket civilkurage att ni tar upp frågan om en halvering av medlemsavgiften för arbetslösa? Det

ska ju inte vara så att medlemmar måste gå ur Byggnads för att de inte har råd med medlemsavgiften.

Det kan inte finnas något rimligt skäl att det ska ta sex månader att avsäga sig ett medlemskap.

BÖRJE LILLSJÖ

Demokratiskt underskott i EU

● Det är strax val i konungariket Sverige. Dock debatteras inte de viktigaste frågorna så att det stör. Regeringen, av vilket slag den än vara månne, bedriver en arbetarfientlig politik. Sverige har genom sossarnas försorg kommit med i EU och anpassar sig efter EU med en politik som innebär nedskärningar, privatiseringar och hög arbetslöshet. Man har fått för sig att den råa kapitalistiska varumarknaden ska klara av att tillgodose samhällsliga och mänskliga

behov. Vilket gör att det svenska samhället går tillbaka på område efter område. Detta trots att den moderna tekniken utvecklas i ett rasande tempo.

I Sverige och i EU råder ett demokratiskt underskott, som uppstått genom en extrem anpassning till EU:s marknadsliberalism. Hand i hand fortsätter då Svenskt Näringsliv, tillsammans med SAP, denna minst sagt arbetar- och folkfientliga politik.

A. ANDERSSON, NORRKÖPING

BODTOMTEN

– Vilka ska sitta i regeringen om Linda Rosings unika parti vinner valet: Robinson-Robban, Farmen-Gristina och Baren-Meral? ...

SKRIV TILL OSS - VI BJUDER PÅ PORTOT!

Adressen är Byggnadsarbetaren, Svartpost 110455302, 110 19 Stockholm. Du behöver inte sätta på något frimärke. Ring 08-728-49-00 Faxe 08-728-49-80 E-posta redaktionen@byggnadasarbetaren.se

Glöm inte uppge namn, adress och telefonnr (som hemlighålls mellan dig och redaktionen om du använder signatur).

Byggnads Uppland söker Funktionär/Ombudsman

Vi behöver förstärkning inom förhandlingsverksamheten, främst arbetarskydd och arbetsplatsbevakning. Du kommer att arbeta självständigt under eget ansvar.

Att uttrycka sig väl i tal och skrift är nödvändigt, grundkunskaper i dataarbete, språk samt arbetsmiljöutbildning är meriterande. Vi förutsätter att du delar arbetarrörelsens värderingar och har intresse för fackliga frågor. Utbildning för tjänsten sker växelvis internt/externt.

Tillgång till bil och körkort krävs för tjänsten. Lön enligt avtal. Tillträde enligt överenskommelse.

Skriftlig ansökan ska vara Byggnads Uppland till handa **senast den 30 augusti 2006** under adress: **Byggnads Uppland, Box 1303, 751 43 UPPSALA** eller **uppland@byggnads.se**

Upplysningar om tjänsten lämnas av Hans Olsson eller Jan Ejdersund 018-19 45 00.

Facklig företrädare är Bengt Westman 018-19 45 00.

Bygg 29:an Värmland söker Funktionär

Arbetsuppgifterna består av mätning och förhandlingsverksamhet samt yrkesutbildning TBM och VVS.

Du som söker bör ha erfarenhet från arbeten enligt ovanstående samt intresse för och kunskap om facklig/politiska frågor. Du ska även kunna arbeta självständigt under ansvar samt kunna uttrycka dig väl i tal och skrift.

Vårt arbete med mätning och medlemservice baseras på datastöd. Sökande ska även vara beredd att arbeta med andra arbetsuppgifter som avdelningsstyrelsen beslutar om.

Vi förutsätter att du delar arbetarrörelsens värderingar.

Provanställning kommer att tillämpas.
Tillgång till egen bil krävs i tjänsten.
Lön efter avtal för funktionär.
Tillträde efter överenskommelse.

Skriftlig ansökan med meritförteckning eller andra referenser ska vara avdelningen till handa **senast den 1 september 2006** under adress: **Bygg 29:an Värmland, Box 9005, 650 09 Karlstad**.
Tel 054-87 58 00.

Upplysningar om tjänsten lämnas av ordförande Lars Mejern Larsson och mätningsföreståndare Mattias Trandem.

TYCK DIREKT PÅ NÄTET!

På vår hemsida kan du publicera insändare direkt på nätet. Gå in på www.byggnadsarbetaren.se.

Snart dags för nytt byggbröllop

Knappt hade det stora bröllopet ställts in förrän det var dags för en ny förlovning.

I slutet av juni tog Målareförbundet ett historiskt beslut om att efter nära 120 år upplösa sig självt och ta sikte på att gå in i Byggnads.

Det är både logiskt och nödvändigt.

Logiskt eftersom de allra flesta av Målareförbundets 16 500 medlemmar finns på byggarbetsplatserna – där en majoritet av Byggnads medlemmar redan arbetar. Arbetsförhållanden, lönesystem och lönenivå är snarlika.

Men framför allt är det nödvändigt.

Ett fackförbund som vill göra sin röst hörd i dag kan inte leva på nostalgi och gammalt skratänkande. Till det krävs kraft också i avtalsförhandlingar och för att förbättra arbetsmiljön.

I början av året sprack planerna på ett samgående mellan Byggnads, Målarna, Elektrikererna och Fastighets. Om det hade lyckats hade resultat blivit ett storförbund med över 200 000 medlemmar.

”Ett fackförbund som vill göra sin röst hörd i dag kan inte leva på nostalgi och gammalt skratänkande.”

Byggnads hoppade av eftersom ett samgående skulle ha gjort det dyrare att vara medlem i det nya förbundet.

Besvikelsen var stor, inte minst inom Målareförbundet där många sett fram mot ett stort och starkt förbund.

Med ständigt minskande medlemsantal, och ett rykande färskt kongressbeslut som innebär tuffa besparingar och höjd medlemsavgift, så öppnar naturligtvis Byggnads stora famnen för kusinerna i Målareförbundet.

För plåtslagarna tog det nära 40 år av diskussioner och krympande medlems-siffror innan de gick samman med Byggnads år 2000.

Målarna räknar med tre år. Tidigast 2009 kan giftermålet mellan Målarna och Byggnads fullbordas.

Läs mer på Byggnytt, sidorna 24-28.

Nästa tidning kommer den 7 september.

Då presenter vi en Skopundersökning som visar vad Byggnadsarbetarens läsare tycker i några av de viktigaste frågorna inför valet.

På återseende!

KENNETH PETTERSON
CHEFREDAKTÖR

5 HOMOFIRMA ● 5 SEXIGHET

TILL VEM: PATRIK "PALLE" ERICSSON, 25 år, från Vårby i Stockholm.

VARFÖR: Han har startat ett hantverks- och inredningsföretag och **SKA ENBART ANSTÄLLA HBT-PERSONER*** som också ska vara sexiga på jobbet.

"VÅR NISCH ÄR ATT ALLA ÄR HOMOSEXUELLA"

1 Bygger homosexuella bättre än andra?

– Nja, jo, det gör vi nog. Kanske inte rent konstruktionsmässigt, men vi är nog mer genomtänkta när det gäller planeringen och så.

2 Varför ska alla i företaget vara homosexuella?

– Det är vår nisch, som jag har valt för att sticka ut. Vi ska ha med både tjejer och killar, och meningen är att transpersoner ska finnas med också. Idén till att starta företag fick jag när jag byggde på min villa och alla kompisar ville ha hjälp hemma hos sig, de sa åt mig att jag borde starta eget.

3 Varför är det viktigt att de anställda är snygga också?

– Det är ju drömmen om den ultimate hantverkaren. Med muskulösa män och så, den föreställningen har man ju haft sedan man var liten.

4 Det måste vara svårt att hitta personer som lever upp till dina kriterier på anställda – utifrån sexuell läggning, utseende och yrkeserfarenhet. Hur gör du?

– Ja, det är svårt. Men vår värld är ganska liten så det sprider sig från person till person. Det är inte så att man annonserar hos arbetsförmedlingen med de här kriterierna direkt.

5 Vilka egenskaper är viktigast när du gör en anställningsintervju?

– Att man kan jobba på egen hand, är självgående.

AFTONBLADET BILD

Patrik "Palle" Ericssons byggfirma ska bara ha homosexuella, bisexuella och transpersoner anställda.

FRÄCKISEN

Bögen till sin vän:

– Har din syster hämtat sig från chocken sedan hennes flickvän rymde till Amerika?

Vännen:

– Jodå, nu är hon mycket lugnare, men i början var hon alldeles vild av glädje.

*HBT-personer står för homosexuella, bisexuella eller transpersoner.

1 Vad vill du uppnå med företaget?

– Jag vill sprida kunskap om att vi HBT-personer också kan. Det finns många från så att säga vår nisch som inte vågar säga något i de här sammanhangen. Jag har många kompisar som är snickare och bilmekaniker, men de hörs liksom inte.

2 Är det alltså svårt att vara homosexuell i byggbranschen?

– Ja.

3 Du har sagt att ni ska spela på er sexighet, hur ska det gå till?

– Vi kommer att ha snygga kläder och så, som följer kroppen. Och eftersom de flesta av mina kunder är HBT-personer själva och vi också är det och kommer dit och arbetar, så blir det sextigt av sig själv.

4 Är det inte risk att en del kunder förväntar sig mer tjänster än bara hantverkstjänster om man marknadsför sig på det sättet?

– Jo, det är det säkert. Men vi är mycket strikta där. Märker jag att någon har sådana förväntningar så tar jag inte det jobbet, de får vända sig någon annanstans.

5 Men om du mest har andra HBT-personer som kunder, missar du då inte det här med att sprida kunskap om att HBT-personer är lika häandiga som andra?

– Jo. Men gör man ett bra och prisvärt jobb så sprider det sig, och då kan man få fler och andra kunder.

JENNY BERGGREN

Gjelder hele
Svalbard

Michael Olnils framför Longyearbyens dricksvattenreservoir. Skylten som är typisk för Svalbard står vid byns utfarter.

SVALBARD

RÖRLÖN PÅ 40 000 I DJUPFRYST LAND

Michael Olnils lämnade arbetslösheten i Sverige och utvandrade till norska Svalbard. Nu är han rörläggare i Europas sista vildmark, ett ofta kyligt och alltid välbetalt jobb.

TEXT OSSIAN GRAHN FOTO ANDERS HANSSON

Michael Olnils och hans kollega Kim Rune Ness kontrollerar att värmen är tillräcklig vid ledningarna. Tidigare har alla ledningar på Svalbard dragits ovan jord men sedan några år gräver man ner dem.

Det märks att det har gått några år sedan Michael Olnils övergav Sverige. Han är i 40-årsåldern och talar en svenska som är färgad av norska. En mjukt eftertänksam dialekt som är lätt att förstå och som hörs ofta på Svalbard.

Han visar runt i centralorten Longyearbyen som har 1 800 invånare. Runt orten reser sig fjäll med snöstänk som inte hunnit smälta bort. På andra sidan Isfjordens vatten syns en taggig vit kam. Bakom den döljer sig enorma orörda snöfält och glaciärlandskap. 60 procent av Svalbard är ständigt täckt av is och dalen där Longyearbyen ligger är det milda undantaget.

– Kylan var svårast att vänja sig vid. Det kan vara ett rent helvete när det är minus 35 grader och blåser 17 sekundmeter. Men vackert är det när det är stilla och man jobbar i skenet av fullmånen.

För nio år sedan var Michael Olnils arbetslös rörläggare i Borlänge. Han hade utnyttjat sin a-kassa maximalt och stämpeldagarna var slut. Under en söka jobbkurs kom han i kontakt med Spitsbergen VVS, som med 15 anställda är störst i branschen på Svalbard. Michael var ogift och barnlös och då företaget erbjöd honom arbete tvekade han inte.

– Jag åkte med en gång och har aldrig ångrat mig, tycker fortfarande att Svalbard är det bästa som har hänt mig.

Då var de ekonomiska villkoren exceptionellt bra eftersom den speciella Svalbardsskatten låg på strax över tio procent. Under senare år har den höjts successivt för att till slut hamna på 20 procent,

men då rör det sig om en så kallad plattskatt som gäller hela lönen.

– Jag får väl ut en 35-40 000 norska kronor. Men man ska inte glömma att det är rätt dyrt att leva här uppe.

Inte bara lönen utan även den fackliga situationen skiljer sig mycket åt mellan Svalbard och fastlandet. Genom ett gammalt avtal är det bara gruvfacket som får organisera arbetstigare.

– Som byggare kan man ju gå med, men gruvfacket vet ingenting om vår verksamhet så jag tycker inte att det är lönt.

De första åren arbetade Michael Olnils mest med traditionellt rörmokeri på byggen, med rördragning, badrumskonstruktion och installation av vattenburen värme. Nu kan han Longyearbyen både yrkesmässigt och socialt. Han har lärt sig vattenavstängningarna och känner i princip alla fastboende, därför jobbar han numera mest i hemmen med reparationer i kök och tvättstugor. Dessutom har Spitsbergen vvs-avtal om jourtjänst med Longyearbyen och Michael måste vara redo att rycka ut vissa nätter och helger. Ofta gäller det att åtgärda läckage av olika slag. På Svalbard är det vanligt med vattenläckor under husen som är byggda på pålar på grund av permafrosten.

– Det går sönder ganska lätt, men är å andra sidan lätt att åtgärda.

För närvarande är Michael Olnils ensam svensk rörläggare på Svalbard, men förra året var de fyra stycken. Bård Gundersen som äger Spitsbergen VVS vill gärna anställa fler.

– Faktum är att det inte finns något ledigt vvs-folk här. Skriv att vi betalar resan från Sverige!

Michael Olnils fastnar med ståltråden i sysselmansens hus. Första och definitivt sista gången hävdar han själv.

Han tillägger att arbetsgivarna på Svalbard nästan alltid står för en tur- och returbiljett åt dem som funderar på att flytta dit. Många söker sig till de karga öarna på grund av höga löner, äventyr och extrem natur. Men lika ofta handlar det om personer som har varit arbetslösa länge och inte har något annat val. En del stannar flera år eller kanske för gott, som Michael Olnils, andra vill snart tillbaka till fastlandet.

– Är man helt pank är resan dyr. Står man sen inte ut med mörkret och kylan måste man köpa en till biljett. Jag tycker att det är schysst att ansvara för den kostnaden, säger Bård Gundersen.

Mycket av arbetet inom bygg och anläggning påverkas av det extrema klimatet. De korta sommarmånaderna suger aldrig permafrosten ur jorden och först på 300 meters djup blir det frostfritt. Därför grävs rörledningar inte ner utan löper fritt på markytan – som ett ytligt blodomlopp – i och utanför Longyearbyen. En annan komplikation i trakter med många glaciärer är att vattnet blir extremt hårt och förstör mässingsrör och kopplingar.

– Men de senaste fyra åren har vi börjat lägga ner rören. Dessutom kommer det nya tekniska lösningar som klarar kylan bättre, säger Michael Olnils.

Han står böjd över en tvättmaskinsbrunn som svämmat över. Det

första arbetet efter lunchrasten är en uttryckning till Longyearbyens ståtligaste hus – sysselmansens residens. Sysselmannaämbetet finns bara på Svalbard. Han eller hon är regeringens representant och kan beskrivas som en blandning av landshövding och polischef. Det är i sysselmansens exklusiva bostad, med delar av ett valskelett på gårdsplanen, som alla officiella middagar går av stapeln. Det blir många middagar varje år eftersom Svalbard är en norsk nationalklenod. Visst klagas det på att så mycket bidragspengar går till några djupfrysta öar. Men samtidigt befäster de Norges gamla rykte som sjöfartsnation och inte många andra regeringar än den norska kan ta med förbluffade utländska dignitärer på isbjörnssafari. Om ett par veckor står statsminister Göran Persson på gästlisten, men redan i morgon väntar besök.

– De vill väl vara säkra på att det inte blir översvämning när det går av stapeln, säger Michael Olnils.

SÅ SÖKER DU JOBB PÅ SVALBARD

- Kontakta företagen på egen hand genom <http://www.longyearbyen.net/> Det bor få människor på Svalbard och alla företag finns i Longyearbyen.
- Åk dit och prata dig runt och passa på att uppleva en unik vildmark. Samtidigt kan du bilda dig en uppfattning om den speciella miljön. Med framförhållning kan respriset pressas till strax över 3 000 kronor. Hotell och vandrarhem kostar ungefär som i Sverige.
- Tänk på att det är bostadsbrist på Svalbard. Även om du lätt ordnar arbete måste du lösa boendefrågan, oftast hjälper arbetsgivaren till.

Han talar ansträngt eftersom ståltråden fastnat i brunnen. Efter en närmare inspektion beslutar Michael Olnils och husfrun att han ska komma tillbaka följande dag vid tolv.

– Lunchen går åt skogen men det får jag ta, säger han.

Vi korsar Longyearbyen i en av firmans bilar. Det tar en minut. På andra sidan ligger stadens vattenreservoir med ett nybyggt reningsverk

SVALBARD

som Michael Olnils tittar till dagligen. En skylt varnar för isbjörnar – det finns 3 000 av dem på en yta stor som Danmark och vid varje tur utanför byn är man beväpnad.

– Jag har sett dem från skotern och det räcker för mig, såna slipper man i Sverige i alla fall.

Han reser sällan till sitt gamla hemland, men desto oftare till Thailand med sin hustru och son. Svalbard är undantaget Schengenavtalet och har i princip fri invandring – kravet är dock att man kan försörja sig. En stor grupp thailändare bor i Longyearbyen.

– Jag lärde känna dem och träffade min blivande hustru. Nu bygger vi hus i Thailand och flyttar väl dit efter pensionen, säger Michael Olnils. ●

FAKTA SVALBARD

- Svalbard (under norsk överhöghet enligt Svalbardstraktatet) består av fyra större öar, varav den största är Spetsbergen, samt 150 mindre.
- Befolkningsmängd: Omkring 2 600 människor.
- Klimatet är arktiskt, men ändå är det förhållandevis mildt med en medeltemperatur på + 6 grader C på sommaren. Lägsta temperaturen som uppmätts är -46,3 grader C.
- 1906 grundades Longyearbyen som i dag är huvudort med 1 800 invånare.
- Det finns omkring 3 000 isbjörnar på Svalbard och dessutom t ex fjällräv, vildren, ett rikt fågelliv, säl och val.
- I Longyearbyen finns många livaktiga idrottsklubbar. Varje år möter man ryska gruvarbetare från Barentsburg i fotboll.

Från höger Michael Olnils med sin hustru Pikul Olnils, sonen Carl Arne och svägerskan Prasert Srichada.

annons
proservice

DE BYGGER STÖRSTA TRÄDHUSET

Några kilometer söder om Hässleholm jobbar ett samspelt litet lag snickare med ett mycket annorlunda bygge. De bygger Nordens största trädhus. Fem meter från marken i ett halvdussin unga bokar ska en konferensanläggning på 150 kvadratmeter stå klar till den 1 september.

TEXT OCH FOTO PER ERIK TELL

Strålande sol, en vidunderlig utsikt och ett bygge som ingen har varit med om tidigare. Kan man ha det bättre?

– Nej, det här är perfekt, säger snickarna unisont mellan smörgåstuggor och kaffeslurkar vid 9-frukosten en somardag.

Ingen av dem har gjort någonting liknande. Inte på riktigt i alla fall.

– Trädkojor har vi nog byggt allihop när vi

var små, säger Reinar Loft, och skrattar.

Reinar och hans bror Gunnar har erfarenheter från ett antal ovanliga byggprojekt. De var med om tunnlarna vid Öresundsbrobygget och engagerade när nya metron grävdes i Köpenhamn. Och de deltog vid det stora Snövitbygget i Hammerfest på Nordkap.

Trots det tycker Reinar att trädhusbygget vid Finjasjön, ett stenkast från Hovdala slott är annorlunda jämfört med vad de gjort tidigare. Eller som han uttrycker det "lite ex-

tremt". Fast i nästa ögonblick erkänner han att det ju egentligen bara handlar om traditionellt snickararbete.

Bosse Pettersson är lagbas på bygget.

Han bor i Finja, på andra sidan sjön och kan nästan se hem från den annorlunda arbetsplatsen, som ligger högt över sjöns strand.

– Det känns bra att kunna säga att man har varit med om det här, säger Bosse Pettersson.

Den 1 september ska trädhuset stå klart då kommunerna i Skåne Nordost inviger sina Bodagar. Trädhuset blir naturligtvis en av de stora attraktionerna.

Fem meter upp i trädkronorna är det sparsamt med utrymme för att lägga ifrån sig grejor så det gäller att veta var man har allting. Gunnar Loft hämtar panelbrädor.

Bosse Pettersson har aldrig varit med om något liknande bygge. Men det funkar, säger han. Och tillägger: Ta i trä!

Och det är ett obestriddigt faktum att det unika bygget har gett snickarna en arbetsglädje utöver det vanliga. Yrkesstoltheten att kunna känna sig utvald, att få vara med, lyser hela tiden igenom. Dessutom på hemmaplan.

Problemet i semestertider har mest handlat om att kunna få fram material i rätt tid. Logistiken är viktig.

Men hittills har det fungerat alldeles utmärkt. Kanske den torra sommaren gjort sitt till. Trots att det finns en deadline som måste hållas och trots att det är semestertider har bygget rullat på efter ritningarna.

– Jag tror att vi sammanlagt haft tio timmars övertid. Inte mer i alla fall, säger Bosse Pettersson.

Fredrik Jönsson har en dag kvar innan semesterresan till Bulgarien. Men han hinner hem till slutfasen i bygget, som ingen vill missa. Kjell Eliasson har fyllt 60 och började på byggen som femtonåring. Det här kröner karriären.

Trädhuset byggs i princip bara i ek och lärk. Virket hämtas i skogarna runt platsen och sågas upp på ett lokalt sågverk. Det krävs 4,5 meters längder i grova dimensioner. Inget tryckimpregnerat material alls. Det finns en ekologisk tanke bakom.

– Vilket till exempel innebär att vi är akt-

samma om rötter och inte heller avverkar någonting. Vi har fått anpassa oss efter de träd som finns på platsen.

Det syns omedelbart då man kommit upp i huset – precis utanför entrédörren går en ung bok upp genom trägolvet och breder strax ut sina gröna lövklädda grenar.

En faktor som man hela tiden måste räkna med är att vindarna kommer att få träden runt omkring huset att röra sig. Därför har man fått ta till säkerhetsavstånd så att inte kommande stormar får träden att flytta huset.

– Det är uträknat att 200 millimeter ska vara tillräckligt. Även om det blåser hårt rör träden sig inte mer än så, säger Bosse Pettersson.

FAKTA TRÄDHUSET

Vad byggs: trädhus som är en konferensanläggning utanför Hässleholm.

Huvudentreprenör: Göinge Bygg
Byggherre: Hässleholms kommun

Hur många bygger: som mest har nio snickare arbetat i trädkronorna.

Världens största trädhus: finns i Alnwick utanför Newcastle i Storbritannien.

Man tar självklart hänsyn till hur skogen ser ut - och inget träd har avverkats. Därför blir det ibland så här...

Trots att huset ligger fem meter upp i träden blir det helt handikappanpassat. En 80 meter lång spång i ek med svag lutning slingrar sig fram genom skogen och utgör husets enda ingång.

Men bröderna Loft är i full färd med nödutgången som måste finnas. Ett precist arbete där dörren enbart ska kunna öppnas inifrån och den dessutom ska vara helt dold i panelen på utsidan.

I huset ryms en konferenssal, ett rum för avkoppling med pentry och två handikappanpassade toaletter.

Dessutom har huset en uteplats på cirka 150 kvadratmeter. Utsikten är förtrollande. Femtio meter över Finjasjöns vatten, och hundra meter över havsytan, i det som brukar kallas det platta Skåne.

Trädhuset i Hässleholm invigs den 1 september då Bodagarna öppnas i Skåne Nordost.

Redan har bokningar för kommande konferenser i trädhuset kommit in till Hässleholms kommun.

Och grabbarna som mäter, sågar och spikar i sommarhettan ser slutet på en intensiv period som de absolut kommer att sakna.

– I höst blir det till att smälla upp monteringsfärdiga villor igen. Det är inte riktigt samma sak... ●

TJEJKNEP GÖR JOBDET LÄTT

Fler tjejer i byggbranschen kan göra arbetet lättare för alla. När plattsättaren Désirée Michel började på GG Golv bad hon chefen att köpa in lätta fix- och betongsäckar. ”Det är mycket smidigare med säckar som väger 15 kilo, men jag har inte vetat om att de fanns tidigare”, säger arbetskompisen Mikael Ravn.

TEXT KATARINA CONNHEIM FOTO ANDRÉ DE LOISTED

För gjutningen av ett normalstort badrum krävs mellan 12 och 16 säckar betong. Varje säck väger 25 kilo. För en plattsättare blir det många säckar att släpa på. Särskilt om arbetet ska utföras i ett gammal hus, där det inte finns någon hiss.

Men arbetet kan bli lättare.

Plattsättaren Désirée Michel använder betongsäckar som väger 12,5 kilo (Mira lightbetong) och fixsäckar som väger 15 kilo (Schönox PFK plus).

– Chefen tycker att vi ska ha det så lätt som möjligt. Att det är en besparing på längre sikt, eftersom det blir färre förslitningar, säger Désirée.

Light-betongen blandas med vatten. Den fungerar som vanlig betong med cement som bindemedel. Skillnaden är att utfyllnadsmaterialet är lättare, med glaskulor, i stället för grus som i vanlig betong.

– Nu blir jag inte helt utmattad när jag gjuter ett badrumsgolv, eftersom det inte är så tungt att bära. Jag kan jobba i ett jämnt tempo utan att ta ut mig, säger Désirée.

Men arbetskompisen Mikael Ravn, som både arbetar som golvläggare och plattsättare, tycker att den vanliga betongen är att föredra, trots att den är tyngre.

– Det känns som att jobba med sand med den lätta betongen. Man måste nog lära sig att jobba med den och ge den en chans till, säger han och erkänner att han bara använt den en gång.

Säckarna med fix som väger 15 kilo, tycker han däremot om. De började han att använda när Désirée började på företaget.

– Det är mycket lättare, om du ska springa i trappor, säger Mikael.

Fästmassan blandas med vatten och den färdiga massan väger 22 kilo, nästan lika mycket som en normal säck på 25 kilo. Precis som i betongen är det fråga om ett lättare utfyllnadsmaterial, som är mer vattenabsorberande, vilket gör det drygare.

– Det är väldigt viktigt att man blandar rätt, exakt som det står, så att det blir rätt konsistens. Gör man det är det mycket lättare att hantera; kamma upp på väggen och bära det när det är oblandat, säger Désirée.

Även här kan det finnas ett visst motstånd i början.

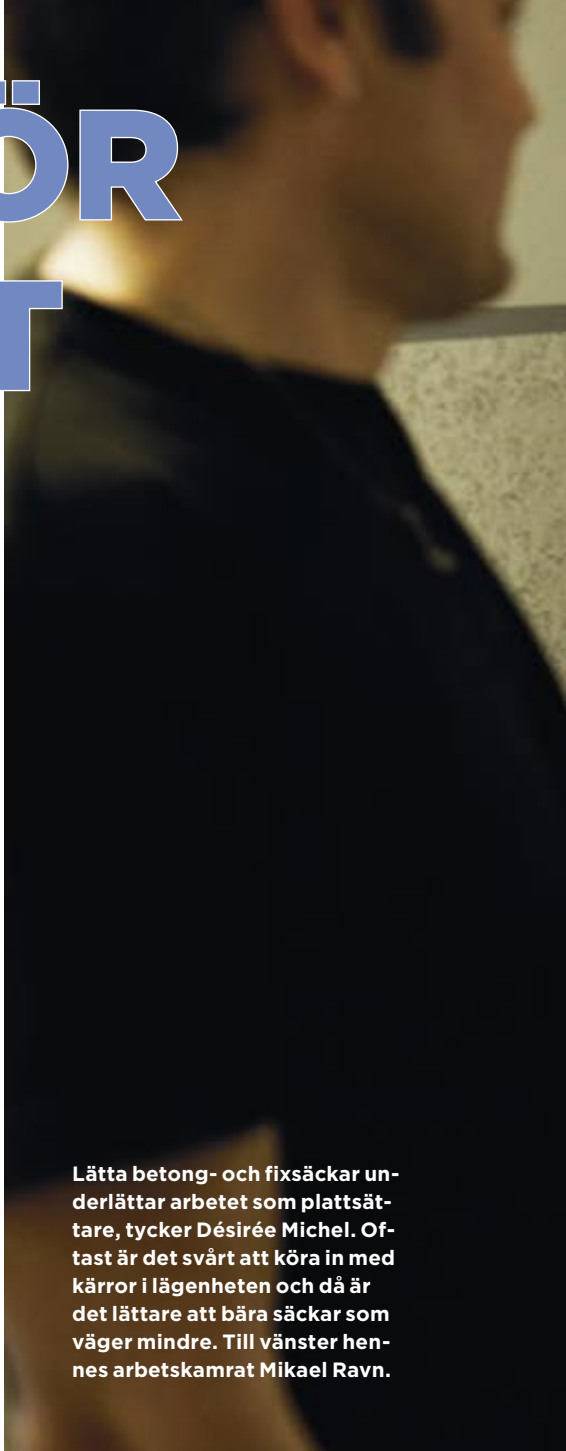
– Man är van vid att jobba med en viss tyngd och blir därför överraskad hur lätt den är. Man tar i med mer kraft än man behöver, säger Désirée.

På GG Golv arbetar Désirée med plattsättning av badrum i lägenheter runt om i Malmö. Ibland arbetar hon helt ensam, men företagets regel är att man hjälps åt så mycket som det går. Vid flytspackling är det för det mesta två plattsättare som arbetar tillsammans, eftersom arbetet är tungt. Att man hjälps åt innebär också att Désirée kan ringa till chauffören på företaget som hjälper till med att bära upp säckarna till lägenheten.

Ett annat hjälpmedel som hon använder för att avlasta kroppen är hinkar som är av långa och bärs intill kroppen, vilket gör att det inte blir så tungt att bära.

– Du behöver inte hålla ut armen, som du annars brukar göra. Du belastar inte fel och behöver inte kröka ryggen, säger hon.

Dessutom använder Désirée slevar som är

Lätta betong- och fixsäckar underlättar arbetet som plattsättare, tycker Désirée Michel. Oftast är det svårt att köra in med kärror i lägenheten och då är det lättare att bära säckar som väger mindre. Till vänster hennes arbetskompat Mikael Ravn.

anpassade för små händer. Annars är det risk att man får ont i handlederna. Därför arbetar hon med en slev som är mindre än vad som är normalt. Både hinkarna och slevarna har Désirée själv hittat i fackhandel och köpt in.

– Jag tycker att det är viktigt att man hittar saker som passar en själv. Inte bara går på rutin och tar vad gubbarna har.

Désirée tycker att om man anställer en tjej som plattsättare, måste arbetsgivaren vara medveten om att hon inte kan vara lika stark som en kille.

– Chefen måste därför lyssna på tjejens krav, för att jobbet ska bli så lätt som möjligt.

Nu funderar hon på hur flytspacklet ska

kunna bli lättare. I dag arbetar de med säckar, som väger 25 kilo, vilket är tungt. Problemet är att flytspackel måste ha hög densitet och hög värmeledande förmåga.

– Ju lättare ett material är desto lägre densitet och sämre värmeledande förmåga. Det går nog inte, om man inte kommer på något revolutionerande, funderar Désirée.

Men fler tjejer på byggarbetsplatser kan sätta press på tillverkare att ta fram bättre hjälpmedel. Något som även killarna tjänar på.

– Jag har träffat killar som har erkänt att de har slitit ut sig, eftersom de har burit för tungt. Alla kan inte omskola sig och bli säljare och lärare, säger Désirée. ●

DÉSIRÉES TIPS FÖR ETT LÄTTARE ARBETE:

1 Lämna förslag till arbetsgivaren på produkter som du vill använda. Ställ krav på leverantörer att exempelvis ta fram små säckar.

2 Ha koll på vad som finns på marknaden. Använd nätet och titta på tillverkarnas och leverantörernas hemsidor. Besök fackhandel och mässor.

3 Var inte rädd för att prova nya produkter,

trots att konsistensen inte liknar den som du är van vid.

4 Använd verktyg som är anpassade efter din kropp och små händer; exempelvis ergonomiskt utformade hinkar och små slevar.

5 Hjälp åt. Var inte rädd att be dina arbetskompisar om hjälp.

Avlånga hinkar som bärs nära kroppen gör att det inte blir så tungt att bära

Byggnadsarbetaren får läsarbrev

Avslöjande och aktuell - men inte glamourös

Avslöjande, trovärdig och aktuell. Men inte det minsta glamourös. Känner du igen en bekant på de orden? Det handlar om Byggnadsarbetaren, så som ni läsare beskriver den.

Begreppen kommer från en intervjuundersökning som Sifo gjort tillsammans med Sveriges Tidskrifter. Totalt har 42 000 intervjuer gjorts, med läsare av 227 tidskrifter.

Läsarna har fått värdera hur bra en lång rad påståenden stämmer på tidskrifter de läser. I sex avseenden finns Byggnadsarbetaren med bland de tio tidskrifter som får högst betyg. Endast Stadium Magazine bedöms som mer aktuell och bättre på att spegla det senaste. Bara Se&Hör har högre värde när det gäller att vara avslöjande. Beträffande trovärdigheten kommer Byggnadsarbetaren på fjärde plats, efter PRO-pensionären, Veteranen och SKTF-tidningen. Tidningen finns också bland de tio som har högst värden när det gäller att vara informativ och nyttig, samt ha gott rykte.

WEBBFRÅGAN

Borde Byggnadsarbetaren bli mer glamourös?

www.byggnadsarbetaren.se

De begrepp i undersökningen som läsarna däremot förknippar allra minst med Byggnadsarbetaren är trendsättande, inspirerande och glamourös. Här ligger Elle, Cosmopolitan, Vi i Villa, Mersmak och Connoisseur i topp.

I totalbetyg får Byggnadsarbetaren en sexa på en tiogradig skala. Alla tidskrifterna får i snitt ett något högre betyg, 6,7. Men jämfört med annan fackförbundspress ligger Byggnadsarbetaren bra till. Fyra fackförbundstidningar har ett högre betyg än sex, nio har lägre. Lägst ligger SKTF-tidningen, på 5,4. Högst poäng bland fackförbundstidningarna, en sju, har tidningen Förskolan. Den är inte någon medlemstidning, men ges ut av Lärarförbundet och är billigare för deras medlemmar.

Över hälften av alla läsare läser bara en gång i varje nummer av Byggnadsarbetaren, det är betydligt fler än i snitt. Å andra sidan läser de ordentligt då. Över hälften läser eller bläddrar igenom alla sidorna, något som bara 40 procent av alla tidskriftsläsare gör.

Ändå går läsningen snabbare än i genomsnitt. Kanske beror det på att det går att koncentrera sig då tidningen blir läst i en lugn miljö, 85 procent läser Byggnadsarbetaren hemma.

Nästan var femte läsare har Byggnadsarbetaren som sin favorittidning. Mest lojala läsare har Mama och Wheels Magazine, två tredjedelar av deras läsare beskriver dem som sina favorittidningar.

JENNY BERGGREN

annons grabber

annons dustcontrol

Reidar har självbyggandet i händerna

Hjälper unga att fixa sina egna hem

Byggnadsarbetare, huka er. Reidar Persson är på gång att förse var man med eget verktygsbälte. Åtminstone ungdomarna. Genom att bygga själva på sina bostäder ska de öka självförtroendet, och få boenden med ovanlig grannsämja.

TEXT JENNY BERGGREN FOTO ELISABETH EDÉN

Självbyggeri. Begreppet dyker gång på gång upp i kommunala visioner och måldokument i Stockholm. Där gäller det att hemlösa människor ska få bygga sina hus själva. Då och då nämns självbyggeri även i debatter om ungdomars bostadssituation.

Traditionen att bygga själv är gammal i Sverige. Men medan det förr handlade om att tjäna pengar presenteras självbyggeritanken mer som en social idé i dag.

Den som nystar sig vidare för att få ett tydligare grepp om de här idéerna hamnar på trappen till ett vackert trähus med vildvuxen tomt i Mälarhöjden utanför Stockholm. Därinne bor arkitekten Reidar Persson som, tillsammans med sin fru, omsorgsfullt renoverat sitt hem under 40 år. I köket lyser de röda luckorna mot klargrön bakgrund, hallen är stilig med mörka tapeter nedtill och ljusmålad träpanel upptill. Gökuret gal, och i en fåtölj i vardagsrummet sitter Reidar Persson med pärmar och broschyrer framför sig. Alla handlar de om självbyggeri för ungdomar, hans stora intresse sedan drygt tio år tillbaka. Sedan pensionen förra året jobbar han heltid med frågor om ungdomsboende och självbyggeri som ordförande i föreningen "Bygg din framtid".

Han ser möjligheten att bygga på det egna boendet som ett sätt att stärka socialt utsatta ungdomar, och kanske även hemlösa människor.

– Det ger mitt liv ett innehåll att hålla på med det här. Jag ska inte påstå att jag bara gör det för att vara snäll, kommer han att säga senare.

Då har gökuret galt både en och två gånger till, för att markera hela timmar. Under den tiden har han talat med obruten entusiasm om vad arbete för ett eget hem kan göra med människor som tidigare tvivlat på sig själva.

– Jag tror att det är ett väldigt plusvärde i att ha varit med och ordnat själv. Att komma in i ett handfast projekt och komma i gång med ett eget engagemang. Det är svettigt och stänktigt och stönigt, men jag går i mål.

Men han upplever inte att det finns någon politisk vilja att driva sådana här projekt idag, vilket han ser som ett tecken på bristande kunskap.

– Bostadssidan kan inget om sociala frågor, och den sociala sidan kan inget om bostadspolitik.

Lobbyarbete har han inte hunnit driva i den utsträckning han önskat. Men en allierad har han hittat, i Stiftelsen Hotellhem. Den kommunala stiftelsen driver hotellhemsboenden för bland andra ungdomar. I Skarpnäck har de i liten skala tillämpat självbyggeritanken. När tomma kontor byggts om till 25 ungdomsbostäder 2004 fick ungdomarna måla och tapetsera själva. Med Reidar Perssons stöd arbetar de nu, i en förening, med att styra boendet demokratiskt och organisera sådant som städning av gemensamma utrymmen.

Under ett besök i huset vid torget i Skarpnäck märks snabbt att det inte är ett vanligt hyreshus. Både Noghor Jemide och Ted Lindhé slår upp sina dörrar för att se vem som är i korridoren,

A photograph of a man with short white hair, smiling broadly, standing in a brightly lit hallway. He is wearing a blue turtleneck sweater with a white and yellow geometric pattern and khaki cargo pants. To his left, a young man with dark skin is peeking out from behind a dark door. To his right, another young man wearing a white baseball cap with the word 'PERK' on it is also peeking out from behind a door. The hallway has a light-colored ceiling with recessed lights and a tiled floor.

Dörrarna till ungdomslägenheterna i Skarpnäck brukar stå öppna, så att alla kan prata med varandra. Men det är först senare på dagen, berättar Noghor Jemide och Ted Lindhé när de slagit upp sina dörrar för att hälsa på Reidar Persson.

och hälsar på den bekante mannen i hemstickad blåmönstrad tröja. De berättar att alla dörrar i korridoren brukar stå öppna senare på dagarna.

Huset är främst till för ungdomar från närområdet. Nu hoppas Reidar Persson att exemplet ska inspirera fler stadsdelar till liknande initiativ, att Hotellhem ska hjälpa till att uppnå det.

– Förhoppningen är att stiftelsen ska gå vidare och väcka politiken.

Hans eget intresse för att låta ungdomar bygga vaknade i början av 1990-talet. Då var han chef på Småa, vars idé var att låta familjer bygga själva för att tjäna pengar. Det var en idé han var välbekant med sedan barnsben. Hemma i uppväxtorten Fagersta tillhörde föräldrarna egnahemsgenerationen.

– På 1940-talet började de med en skottkärra och byggde själva. Jag är uppväxt med det, har det i händerna.

Den ekonomiska förtjänsten med stor egen arbetsinsats hade dock minskat med åren. Nu började fagerstasonen lägga märke till de sociala fördelarna i stället. Småas områden blev stabila och bra, invånarna var stolta över det de byggt och grannkontakterna var goda. Mitt i detta kom det ett brev från en engelsk organisation som arbetade med självbyggeri för ungdomar. Reidar Persson och hans fru reste dit 1994 för att få veta mer.

– Vi var där i två dagar och kuskade runt. Vi blev kolossalt imponerade, kolossalt engagerade av det vi såg.

Över soffbordet sprider han ut bilder på ungdomar som bygger hela hus från start. I Sverige pågick samtidigt diskussioner om så kallade värstingar.

– Det seglades till Västindien. Ja, man gjorde allt utom att bygga bostäder.

Tillbaka hemma igen bildade makarna Persson–Nord ”Bygg din framtid” och började driva på för att liknande projekt skulle testas i Sverige. 1997 ville Skanska riva två svårt nedgångna funkishus i Årsta i södra Stockholm. Många andra ville bevara dem eftersom de hade ett arkitektoniskt och kulturhistoriskt värde. Kommunen bytte till sig dem och Reidar Persson, vid det laget anställd vid stadens ytterstadssatsning, fick äntligen driva självbyggeriprojekt för ungdomar. Stockholms stad betalade.

Byggföretag gjorde stam- och ledningsjobb, ungdomarna började med rivningsarbete och fortsatte sedan med att rusta den egna lägenheten. De hade vägledning av en byggföretagare med tidigare erfarenhet av att jobba med ungdomar.

– Vi rekryterade ganska mycket på negativa meriter, och så var det förstås en poäng om de hade föreningsvana, säger Reidar Persson om hur ungdomarna valdes ut.

I dag har den tidigare projektledaren inget med husen i Årsta att göra, Riksbyggen förvaltar dem som vanliga hyreshus.

”Bostadssidan kan inget om sociala frågor, och den sociala sidan kan inget om bostadspolitik.”

I den ena trappuppgången far han med fingret över namnskyltarna och konstaterar att kanske en tredjedel av alla som var med från början bor kvar.

Han säger, inte utan stolthet, att lägenheterna blev fina. Men någon spikrak väg tycks det inte ha varit. Det drog ut på tiden. De drog i gång utan att veta riktigt hur det skulle bli. I en bok som ungdomarna ställt samman klagas på bland annat dålig planering.

Inte desto mindre tror mannen som drev fram försöket ännu på idén, självbyggandet fick sådana positiva, sociala effekter som han hade väntat sig. Men så blev det maktskifte i staden. Med det föll planerna på ett nytt projekt, och sedan har den politiska viljan aldrig riktigt återkommit. Visst har självbyggeri för hemlösa nämnts i åtskilliga kommunala dokument, men verklighet har det inte blivit.

Självbyggeri i den utsträckning som hans föräldrar ägnade sig åt tror han själv inte är rimligt längre.

– Självbyggeri som lösning på bostadspolitik tror jag har spelat ut sin roll.

Han tror inte heller längre att projekt av den omfattning som ungdomarna i England ägnade sig åt då de byggde helt från start kommer att testas i Sverige. Ett bygge ska trots allt vara rationellt.

– Det enda som är försvarbart nu är att man gör klart inne. Målar, tapetserar och sätter upp skåpen.

Inte heller det är det mest rationella, men här blir den sociala vinsten så stor att man så att säga tar igen det man förlorat på gungorna på karusellen. Det är fler sådana projekt, med starka sociala inslag, han hoppas på.

Nu ska ingen tro att Reidar Persson är den pensionär som sitter i någon av solstolarna i sin trevliga trädgård och ser tiden an i väntan på detta. Han har i stället dragit i gång rent social verksamhet på några av hotellhemmen. Där finns infocenter där de boende kan få hjälp med exempelvis yrkesvägledning eller myndighetskontakter. Trygghetspatruller med ungdomar har ersatt väktarna.

Han liknar den kraft som frigörs när ungdomar får ta ansvar och nå konkreta mål med sin egen ungdom.

Utän en tanke på farorna åkte han i två år till Uganda med familjen för att arbeta. Ganska dumdrigt, tycks han tänka nu. Men samtidigt känner han igen kraften och oförskräckheten han kände då hos de ungdomar han möter nu, en kraft som man kan ta vara på.

– Det är en sådan kraft man håller undan genom att inte släppa in dem. ●

FAKTA

Namn: Reidar Persson

Ålder: 67

Familj: hustru och tre barn

Yrke: pensionerad arkitekt

Bor: villa i Mälärhöjden söder om Stockholm.

Aktuell: jobbar med frågor om ungdomsfrågor och självbyggare som ordförande i föreningen ”Bygg din framtid”

Gamla beslut blir som nya på Byggnads

Kongressmotioner/ Nästan en tredjedel av förslagen som fick bifall på årets kongress fick bifall redan för fyra år sedan. Medlemmarna tycks alltså inte vara nöjda med vad som hänt sedan dess.

Byggnads i Jämtland/Härjedalen är en av de avdelningar som åter har fått bifall för en motion som de fick igenom redan 2002. Den handlar om att det bör införas ett centralt register med uppgifter från varje företagshälsovård, som underlag för bland annat forskning.

– Det finns inget sådant register och det är en viktig fråga för våra medlemmar, säger ombudsmannen Karl-Axel Bodén om varför en bifallen motion lämnats till kongressen igen.

Han tycker inte att upprepningen ska tolkas som ett missnöje med förbundets insatser, eftersom beslutet bara kan tas av riksdagen.

Det resonemanget återkommer hos fler avdelningar. Och mycket riktigt handlar ungefär två tredjedelar av de upprepade besluten om sådant som Byggnads vare sig kan fatta beslut om

själva eller få igenom i avtalsförhandlingar.

Förbundet kan inte mer än driva opinion gällande exempelvis höjda ersättningsnivåer hos a-kassan.

De beslut som Byggnads mer direkt skulle kunna påverka handlar bland annat om att förhandla fram en rikstäckande företagshälsovård.

Flera beslut här är dock mer av en typ som markerar vikten av en fråga än förespråkar någon direkt förändring, exempelvis det om att byggnadsarbetare ska ha prestationslön även i fortsätt-

ningen. Å andra sidan. Byggnads kongress valde redan 2002 att anta även de motioner vars innehåll organisationen saknar eget inflytande över.

Förhoppningen måste ha varit att facket faktiskt skulle kunna påverka de förhållanden som tas upp - om än genom påtryckningar hos andra beslutsfattare.

Det har uppenbarligen inte lyckats. Den slutsatsen kan man dra av att förslag från 29 av de 91 motioner som fick bifall i år faktiskt klubbades igenom redan 2002. Det motsvarar 20 av 62 förslag, eftersom en del förslag

tas upp i en rad motioner samma år.

I ett fåtal exempel är det exakt samma motioner, från samma avdelningar, som återkommer. I övrigt är det liknande förslag, klädda i lite andra ord och med nya avsändare.

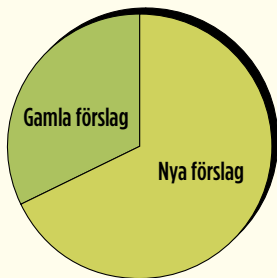
Flitigast med att upprepa, och åter få bifall för, sina egna förslag är Malmö. Två motioner gäller lönesystem, en att bostad ska vara en rättighet för alla. Den fjärde tar upp att arbetsgivare ska stå fullt ut för kostnader vid sjuk- och olycksfall. Den har sektionsordföranden Mikael Månsson lämnat in som enskild. Så här svarar han på om det var ett uttryck för missnöje att lämna den igen:

– Det kan man säga, det har ju inte slagit igenom.

Han tror att förbundet centralt kanske kunde ha gjort mer i frågan, men konstaterar att det ändå går i rätt riktning.

JENNY BERGGREN

SÅ MÅNGA FÖRSLAG VAR UPPREPNINGAR:

DET HÄR HANDLADE DE GAMLA FÖRSLAGEN OM:

Bilden: Hans Tilly öppningstalar på Byggnads 14:e kongress i juni 2006.

Allt detta har förbundet redan sagt ja till

Samtliga beslut som i stort sett motsvarar beslut från kongressen 2002. Förbundet ska verka för att:

- a-kasseersättningen verkligen ska motsvara 80 procent
- 90-procentig ersättningsnivå i a-kassan som mål
- karensen i a-kasseförsäkringen tas bort
- inträdeskravet i a-kassan sänks
- ett centralt register

med uppgifter från all företagshälsovård införs

- det införs en rikstäckande företagshälsovård
- byggtiderna blir längre
- rättsväsendet får mer kunskap om arbetsmiljöbrott
- mer straffsanktioner i arbetsmiljöföreskrifterna
- egenavgifterna för tandvård sänks
- arbetsgivare står fullt ut för kostnader för sjuk- och olycksfall,

och svarar för rehabkostnaderna

- efterskyddet i avtalsgruppsjukförsäkringen, AGS, förlängs
- beredskapsarbeten återinförs
- alla yrkesgrupper ska ha yrkesbevis (2002 var beslutet att se över alla yrken utan bevis)
- bostaden ska vara en rättighet för alla
- arbetsgivare står för glasögon, ska tas i avtalsrörelsen
- organisationen och medlemmarna har full insyn i

lönesystemen, som ska bygga på solidaritet och rättvisa

- byggnadsarbetare ska kunna påverka sin lön med prestationslön, Byggnads ska leda debatten om lönesystemen
- lönegarantin höjs (en höjning genomförd sedan 2002, enligt motionen kvarstår dock problemen)
- lönegarantin ska ge bibehållen lön även om man har ett halvårs uppsägningstid.

Byggnads kongresser

Målare vill till Byggnads

Byggfacken/

Målarnas förbundsmöte tog i slutet av juni beslut om att verka för ett samgående med Byggnads.

– Det gläder mig, säger Byggnads ordförande Hans Tilly om Målareförbundets beslut.

Nu ska möjligheten utredas, och sedan får förbunden ta ställning till om de vill fullfölja idén.

Hans Tilly välkomnar Målareförbundets beslut om att verka för ett samgående med Byggnads. Han tycker det låter som en rimlig ambition att Målareförbundet kan bli en del av Byggnads tidigast 2009.

Hans Tilly tror att en sammanslagning skulle innebära bättre samordning på byggarbetsplatserna, i och med att fler skulle vara med i samma förbund. Han säger sig inte se något som Byggnads har att förlora på ett eventuellt samgående.

Enligt Målareförbundets ordförande Lars-Åke Lundin har förbundet varit tvunget att se över sin organisation utifrån att måleribranschen gått igenom en strukturförändring, som bland annat påverkat medlemsstatistiken negativt.

De har bland annat tagit hänsyn till behov av förbättrad arbetsplatsbevakning och ökad styrka i avtalsförhandlingarna.

Målareförbundet har ungefär 16 500 medlemmar och är, med sina 119 år, det äldsta verksamma LO-förbundet.

Tidigare i år drog Byggnads sig ur förhandlingar om ett samgående med Målareförbundet, Elektrikeförbundet och Fastighetsanställdas förbund. Motivet var att Byggnads inte tyckte att ett samgående vore ekonomiskt försvarbart.

JENNY BERGGREN

ANDRÉ DE LOISTED

”Brist på nya idéer bakom gamla motioner”

Kommentar/

En del har förbundet inte lyckats genomföra. Annat har låg prioritet, eller gäller egentligen redan.

Byggnads förbundssekreterare Leif Jansson (bilden) tror att ökad tydlighet från styrelsen skulle minska risken för besvikna medlemmar.

– I mångt och mycket är det så att det inte har hänt något. Det har inte gått att genomföra, och därför blir det bifall igen, säger han och tar a-kassenivåerna som exempel.

Andra frågor är genomröstade

med bifall från styrelsen, men har i praktiken låg prioritet. Det gäller bland annat beslutet om förlängt efterskydd i AGS, eftersom få drabbas av hur det ser ut i dag. Slutligen finns bifallna förslag vars innehåll redan gäller, som att arbetsgivaren står för kostnaderna vid sjuk- och olycksfall.

– Men vi yrkar bifall, för annars uppfattas det som att vi inte vill, säger han om styrelsens agerande.

Han lägger dock till att man kanske kan fundera över om det är rätt att bifalla förslag som inte leder till konkret handling. Det kan skapa felaktiga förväntningar. För att undvika orimliga beslut och besvikna medlemmar tycker han också att styrelsen kan bli bättre på att visa, på kongresserna, att det inte finns pengar till allt samtidigt.

Att det är besvikelse som ligger bakom upprepningen redan nu vill han ändå inte tro. Han tror att det snarare rör sig om en brist på nya idéer, om att man vaskar i det gamla i motionstider.

JENNY BERGGREN

NÄTFRÅGAN Vi frågade: Reser du utomlands i sommar? **JA 20 % NEJ 80 %**

I KORTHET**Får 5 miljoner för att inte bygga**

Botniabanen/Tyska Bilfinger Berger får 5 miljoner per år i väntersättning för att inte bygga Botniabanans bro över Umeälvens delta.

Miljödomstolens beslut i juni i år innebar visserligen ett ja till bron över Umeälven, en entreprenad som tyska Bilfinger Berger vunnit till ett pris på 348 miljoner kronor. Men eftersom domstolens beslut om järnvägssträckningen i övrigt genomdelat dröjer så kan inte brobygget inledas.

Varje månads försening av brobygget kostar 400 000 kronor i så kallad väntetaxa. Det innebär en årlig kostnad på 5 miljoner kronor för att ersätta Bilfinger Berger för att man inte får börja bygga.

Sträckningen genom Umeälvens delta innehåller flera entreprenader som redan är avgjorda. Där finns också motsvarande väntekostnader.

Varannan vill ha lag om minimilön

Enkät/Hälften av landets byggnadsarbetare vill ha lagstadgade minimilöner. Men splittringen är stor, de unga är för en lagstiftning och de äldre är emot.

Det visar en opinionsundersökning som Skop gjort på uppdrag av tidningen Byggnadsarbetaren.

Enligt den svenska modellen är det parterna på arbetsmarknaden som genom kollektivavtalet reglerar nivån på de lägsta lönerna.

Att låta politiker sätta minimilönen har inte varit aktuellt. Men 49 procent av byggnadsarbetarna tycker alltså att Sverige ska införa lagstadgade minimilöner. Enligt undersökningen är det främst de

yngre byggnadsarbetarna som vill ha en lagstiftning. Bland de som är 35 år och yngre är det en klar majoritet då 57 procent stöder ett sådant förslag.

Mest motstånd bland de yrkesaktiva finns bland dem mellan 51 och 65 år. Där säger 57 procent nej till lagstadgade minimilöner. Bland de ålderspensionerade byggnadsarbetarna är motståndet ännu hårdare. Där säger 66 procent nej.

– Jag är positivt överraskad över att så många som 51 procent säger nej till lagstadgade löner. Det visar att medlemmarna i Byggnads ändå är väl insatta i denna inte helt enkla fråga, säger Gunnar Ericson, förhandlingschef på Byggnads.

Gunnar Ericson vill inte se att

politikerna lägger sig i frågan.

– De ska inte gå in och styra i en enskild detalj, utan det är bättre att frågan löses genom kollektivavtalet. Om lagstadgade minimilöner införs så kommer lönen att sänkas för byggnadsarbetarna, säger Gunnar Ericson.

Skop genomförde tidigare i sommar en omfattande opinionsundersökning där cirka 1 000 medlemmar i Byggnads deltog.

Svaren på resten av frågorna kommer i nästa nummer av Byggnadsarbetaren.

Då avslöjas bland annat vilket parti som byggnadsarbetarna tänker rösta på i höstens val, om de är för eller emot delad föräldraledighet och om de vill återinföra dödsstraffet i Sverige.

CENNETH NIKLASSON

Byggföretagare stämmer Byggnads i AD

Kollektivavtal/Byggföretaget HGS i Linköping stämmer Byggnads i arbetsdomstolen (AD).

Byggnads har tidigare beslutat att sätta företaget i blockad då företagets ägare inte vill teckna kollektivavtal.

– Jag kommer inte att skriva under något kollektivavtal, säger ägaren Henrik Gustavsson.

HGS har tre anställda. På Byggnads i Linköping har man satt företaget i blockad.

– Det handlar om rättvisa. Det är möjligt att de anställda har bra villkor just nu, men det kan alltid inträffa förändringar. Då är det bra med ett kollektivavtal som ger trygghet, säger Roland

Söderberg, ordförande för Byggnads avdelning i Linköping.

Henrik Gustavsson ger flera skäl till varför han inte skriver på:

– Vi vill välja löneform själva, vi vill inte jobba på ackord. Jag måste betala 1,5 procent av de anställdas bruttolöner i granskningsavgift till facket och sedan är det flera andra poster – bland annat lärlingskostnader – så sammantaget hamnar kostnaden på en högre nivå än så.

Han tycker även att det är fel att pengarna går till en organisation som han tycker bedriver politisk verksamhet.

– Jag kan inte tvingas att betala för det. Jag har rätt att stå utanför en förening. Det gäller

för övrigt även Sveriges Byggin-
dustrier där jag inte heller är med på grund av deras åsikter när det gäller lönedumpningen från den utländska arbetskraften.

Roland Söderberg ser ingen annan lösning än avtalet.

– Det går inte att bedriva verksamhet under sådana förutsättningar. Rätt som det är uppstår det en konflikt mellan ägaren och de anställda. Det har varit problem tidigare då en anställd inte fick ut sin lön och inte hade rätt försäkring. Vi från facket lyckades lösa det, men det kan uppstå nya problem. Därför behövs kollektivavtalet.

Byggnads blockad mot HGS sker enligt de avtal som gäller.

CENNETH NIKLASSON

Altsom

Norska Fellesförbundet: "löneavdrag olagliga"

Norgejobb/Norska byggfacket har reagerat efter Byggnadsarbetarens uppgifter (nr 9/06) om att svenska byggnadsarbetare får löneavdrag eller sägs upp om inte chefen är nöjd.

Enligt förbundssekreteraren Halvor Langseth är sådana avtal

olagliga. Här gällde det arbetsgivaren Svensk Bemanningsbyrå. Men enligt Byggnads i Värmland är det vanligt att byggnadsarbetare stöter på problem när de jobbar för bemanningsföretag i Norge. Halvor Langseth säger att det inte är helt ovanligt att företag vill göra löneavdrag om uppdragsgivaren är missnöjd.

Facket betraktar sådana avtal som olagliga. I norska arbetsmiljölagen står att arbetsgivaren kan göra avdrag för skada eller förlust som arbetstagaren orsakat med flit eller av grov oaktsamhet. Men då ska arbetstagaren skriftligen ha erkänt, eller så ska beslutet vara fastslaget i dom.

JENNY BERGGREN

Lucka saknades - dödsstörtade

Fallolycka/

En man omkom på en byggarbetsplats i Umeå. Han trampade genom en öppning i ett valv och föll sju meter.

Öppningen i valvet borde, enligt arbetsmiljöverket, ha varit täckt av en lucka. Mannen var 32 år och arbetade för Skanska. Han arbetade med bygget av ett täcklacksmåleri på Volvo Umeå-verken.

När olyckan inträffade arbetade han på ett väningsplan sju meter upp i luften. Efter att ha klivit ur saxliften som han jobbat från trampade han igenom en öppning i valvet, uppger Martin

Forsgren på arbetsmiljöverket i Umeå.

Byggnadsarbetaren föll då sju meter ner mot betonggolvet. Enligt Martin Forsgren ska öppningarna finnas på anläggningen, men de ska också vara täckta av luckor.

Arbetsmiljöverket utreder varför luckan inte var på plats. Enligt uppgift till arbetsmiljöverket låg den över öppningen vid skyddsronnen dagen innan olyckan.

Skanska avbröt verksamheten på arbetsplatsen och samlade alla anställda för krishantering. Även polisen utreder olyckan.

JENNY BERGGREN

Hot mot ombudsman polisanmäls

Arbetsmiljö/

Byggnads regionala skyddsombud i Jämtland-Härjedalen har polisanmält att han blivit hotad i tjänsten.

– Detta är bara en del av en trend där man går hårdare åt oss som individer när vi kommer ut på arbetsplatserna, säger ombudsmannen Karl-Axel Bodén.

Händelsen skedde vid ett arbetsplatsbesök på ett villabygge, efter ett tips om bristande arbetsmiljö, och att byggföretaget gått i konkurs. Han upptäckte då brister på en ställning och i personalutrymmen.

Fortfarande kvar på arbetsplatsen kontaktade han arbetsmiljöverket, som tidigare varit i kontakt med arbetsplatsen,

och konkursförvaltaren, som nu formellt sett är arbetsgivare. Av konkursförvalterens representant uppmanades han då att dokumentera bristerna. Efter samtalet började Karl-Axel Bodén fotografera ställningen, där en av arbetarna jobbade.

– Han kom då ner och sa att jag inte skulle fotografera annans egendom. Men jag sa åt honom att lugna ner sig, säger Karl-Axel Bodén.

När jobbet var klart ställde sig regionala skyddsombudet Karl-Axel Bodén vid bilen för att göra några anteckningar. Då kom mannen tillbaka och sa flera gånger att han skulle brotta ner honom och att han hade ringt polisen.

MARGITE FRANSSON

I KORTHET

Debut för Byggnads på homo-festival

Opinion/ I år deltog Byggnads för första gången i festivalen Stockholm Pride för att informera om facklig verksamhet.

Men det var också ett sätt att lära sig mer om villkoren för homo-, bi- och transsexuella, för att man ska kunna bevaka deras frågor på byggarbetsplatser.

– Det är viktigt för oss att få veta hur de bemöts på arbetsplatserna och i samhället. Vilket stöd de kan behöva av oss som facklig organisation, för att de ska kunna vara på lika villkor i arbetslivet som heterosexuella, säger Christer Carlsson, från Byggnads förbunds kontor.

Förbundet arbetar med mångfaldsfrågor och sedan tidigare omfattar det arbetet kvinnor och invandrare, som är i minoritet på arbetsplatserna. Christer Carlsson tror att ett av de största problemen i dag på byggarbetsplatser är att man nog över huvud taget inte vågar tala om ifall man har en sexuell läggning som strider mot heteronormen.

17-åring skadades av hett vatten

Sommarjobb/ En 17-årig sommarpraktikant fick 80-gradigt vatten över sig. Olyckan hände på Böhler Uddeholm i Munkfors.

17-åringen, som utbildar sig till rörmontör, var sommarpraktikant där. När han skulle känna på en plugg till en läckande varmvattenberedare, lossnade pluggen och 80-gradigt vatten sprutade ut. 17-åringen fick det heta vattnet över sig på vänster sida av bröstet och vänster arm.

Arbetskamraterna tog hand om honom efteråt och duschade honom i kallt vatten, för att begränsa skadorna. Han fördes i ambulans till sjukhus, men fick komma hem senare samma dag. Enligt arbetsgivaren kommer han inte att få några bestående men av olyckan.

Kosters träd

Rättviks kommun

TL konsult

I KORTHET

Stopp för lärlingar på Citytunneln

Yrkesutbildning / NCC, som är en av huvudentreprenörerna på Citytunneln, tar inte emot några lärlingar på byggprojektet i Malmö.

- Vi har inga egna anställda och därför kan vi inte ta in några lärlingar. Det måste finnas en handledare som tar hand om dem och lärlingen måste vara anställd i NCC, säger Mats Bergman, ansvarig för personal- och utbildningsföretag på NCC.

Orsaken till att det inte finns egna anställda är, enligt NCC, bristen på svenska yrkesarbetare. NCC tar i stället in underentreprenörer och inhyrningsföretag; både svenska och utländska.

Sven Lindkvist, ombudsman på Byggnads i Malmö, beklagar att det inte finns några lärlingar på Citytunneln. Det är ett stort, tungt arbete med många dimensioner i form av broar och tunnlar.

- De lärlingar som är ute på jobb i Malmö går ofta på husbyggen. Citytunneln hade varit en bra chans att lära sig det tunga anläggningsjobbet, säger Sven Lindkvist.

AD: Rätt sparka trotjänare på NCC

Turordning/ NCC trixade med turordningslistor för att sänka medelåldern. Men det var helt enligt lag och avtal, enligt arbetsdomstolen (AD). Byggnads förlorade ett mål som gällde uppsägning av två snickare från NCC i Halland. De båda snickarna, Benny Erlandsson och Carl-Johan Helldal, med 27 respektive 22 års anställningstid i NCC, blev uppsagda 2002 då NCC slog ihop byggservice med nyproduktion. De arbetade med byggservice, en verksamhet som hade placerats i ett särskilt turordningsområde 2001. När NCC slog ihop nyproduktion och byggservice hävdade företaget att man lade ner byggservice och sade upp samtliga 17 på turordningsområdet.

Inför den rättsliga prövningen visade Byggnads på stora servicekontrakt som tagits över av den nya NCC-enheten i Halland, för att visa att verksamheten inte lades ner.

Men AD konstaterar i stället att avtalet innebär att man kan komma överens om olika turordningsområden och att dessa, enligt texten i avtalet, gäller även om verksamheten i praktiken tas över av en annan del av företaget. Byggnads ska ersätta NCC och Sveriges Byggindustrier med 264 438 kronor för rättegångskostnader.

Avled efter sprängolycka

Dödsolycka/ En 56-årig man, ägare till en maskinentreprenadfirma, avled efter en sprängolycka i början av augusti. Olyckan inträffade vid markarbeten för en husgrund i Huddinge, söder om Stockholm.

Vid olyckastillfället rörde man bort bergmassor efter en tidigare sprängning. En maskin kom åt en odetonerad laddning som exploderade. Sten slungades sten iväg och 56-årigingen träffades i huvudet. Han fördes till sjukhus med svåra skullskador, och avled senare.

Lägre krav på säkerhet vid sprängning

Arbetsmiljö/ Botniabanan AB slipper betala 250 000 kronor varje gång de inte riskbedömt sprängarbeten redan vid projekteringen. Det har regeringen bestämt vid prövning av företagets överklagande av beslut från arbetsmiljöverket.

I februari ställde arbetsmiljöverket hårda krav på Botniabanan AB för att förebygga olyckor. Det nya föreläggandet var en följd av att en lång rad sprängolyckor hade skett utmed bygget under de föregående åren. Vid 62 tillfällen hade så kallade dolor, odetonerat sprängämne, exploderat i efterhand. De olika tillbudena hade lett till både personskador och materiella skador.

Arbetsmiljöverket krävde därför skriftliga riskbedömningar för dolor redan vid projekteringen av arbeten där sprängningar ingår. Botniabanan överklagade till regeringen, som nu ger företaget rätt i att kraven var mer långtgående än vad lagen ger stöd för.

Hultafors

Nordeal

KENNETH PETTERSON

Ulf Larssons specialfräs påminner en om stor tandläkarbör och fjärrstyrs via en monitor på upp till 15 meter från arbetsstället. Fräsen klarar 90-graders rörvinklar. Från vindsvåningen arbetar Ingemar Magnusson med att ge rören nytt innerhölje av epoxi.

Rörkirurgen räddar avloppet

● **Med den här nya fräsen slipper man bila sönder väggar och golv när avloppsrören ska bytas. Nya rör gjuts inne i de gamla.**

– Det är ett verktyg som inte fanns på marknaden, därför tog vi fram det, säger konstruktören, Ulf Larsson, ägare till Rörinspektion AB i Karlstad.

De är specialister på att renovera rör utan att byta ut dem.

– Tidigare fick man bila upp golven, eller helt låta bli att renovera.

Hus som är byggda i början av 1970-talet har rörstammar av pvc-rör. Mjukgöraren i plasten har försvunnit och plasten spricker när rören åldras.

Rörstammarna renoveras från vinden, där de går ut genom yttertaket. Røret kapas och rengörs med högtrycksspolning. Då används ett roterande munstycke

och ett vattentryck på maximalt 450 bar (kilo).

I svårare fall, som vid rengöring av igengrodda gjutjärnsrör, används en fräs med roterande kättingar som roterar med 20 000 varv i minuten.

När røren rengjorts pressas en strumpa av glasfiber in i røret med hjälp av tryckluft. Strumpans hölje är två millimeter tjockt och läggs som ett extra rör inuti det gamla, från källaren till vinden.

Strumpan förbereds genom att epoxi hälls i, samtidigt som en vacuum pump kopplats in för att undvika luftbubblor i epoxin. Därefter är strumpan färdig att montera i ledningen.

Det nya røret får ungefär samma mått som ett nytt pvc-rör, men är betydligt starkare.

Det är stora mängder epoxi som montörerna Ingemar Mag-

nusson och Bjarne Mellgren hanterar dagligen. Till ett rör med 100 millimeters diameter går det åt 1,2 kilo epoxiblandning per meter, eller 18 kilo till ett 15-metersrör.

För att undvika luftbubblor mellan det gamla och nya røret pressas en plaststrumpa in i røret. Den fungerar som en ballong och pressar strumpan med epoxigjutningen ut mot røret för att ge en helt slät innergyta.

Hårdningen påskyndas genom att ballongen fylls med varmt vatten. För att den gula plaststrumpan inte ska fastna i røret behandlas den med matolja innan den träs in i røret.

Epoxigjutningen kan härda på ett par timmar, beroende på vattentemperatur och blandningsförhållanden. Då kan anslutningarna från badrum och kök i alla lägenheter öppnas.

Nu kommer den fjärrstyrda fräsen in i bilden. Med denna gör man hål i stamledningen vid lägenheterna, så att avloppsrøren från badrum och kök öppnas.

Fräsen drivs med tryckluft och roterar med en hastighet av 25 000 varv per minut. Den drivs av en kompressor som ger 400 liter luft per minut. Själva frässtålet är ett specialverktyg av hårdmetall.

Framför det roterande frässtålet sitter en liten färgkamera, som får ljus från ett antal lysdioder som sitter runt fotolinsen.

Normalt tar hela proceduren drygt en arbetsdag.

KENNETH PETTERSON

HAR DU EN BRA GREJ?

Ring 08-728 49 70

GREJER & GREPP PÅ INTERNET

www.byggnadsarbetaren.se

Hobbyn får Bjarni att sväva på moln

Att få vara fri som en fågel. Vetskapen att man kan bemästra ett flygplan. Närheten till naturen och gemenskapen med andra som har samma intresse. Det är tjusningen med segelflyg enligt Bjarni Haraldsson.

TEXT OCH FOTO ANDERS RÖRBY

Spänningsblandad förtjusning. Det är vad jag känner där jag sitter bakom Bjarni Haraldsson i det tvåsitsiga segelflygplanet. Långt därnere syns Närkeslätten med sina lapptäcksåkrar, streckvägar och pyttesmå modellhus. Bjarni pratar över radion med piloten i propellerplanet som dragit upp oss. Det är dags att släppa bogserlinan. Propellerplanet försvinner snabbt nedåt och med det avtagande motorbullret infinner sig friden.

Ett lätt susande är allt som hörs där segelflygplanet svävar runt på tusen meters höjd. Vi verkar nästan stå stilla trots att hastighetsmätaren visar på över 100 kilometer i timmen. Utsikten är så gott som obegränsad genom den klara plexiglashuv som omger kabinen. Blå himmel och moln framför och ovanför oss, leksakslandskapet under oss. Utrymmet är ganska trångt och det känns nästan som man sitter ute i luften med ett par vingar fastspända på kroppen. Snacka om att vara nära naturen.

– Det är en sådan frihetskänsla. Som att flyga på fåglarnas villkor, menar byggnadssnickaren från Örebro.

Eftersom planet har dubbelkommando får jag tillfälle att prova på att svänga själv. Mycket försiktigt trampar jag ner höger roderpedal och för samtidigt styrspaken en bit åt samma håll. Planet lyder snällt. ”Det var ju inte så svårt det här”, tänker jag självsäkert. Men givetvis är det mer komplicerat än så att manövrera ett segelflygplan på egen hand. Bjarni har, som alla andra certifierade segelflygare, genomgått en omfattande utbildning. Dessutom har han hunnit samla på sig ett stort antal flygtimmar under de sex år han hållit på.

– Personligen vill jag ha minst 60 flygtimmar om året för att hålla mig i trim, säger den 41-årige snickaren från Örebro.

Bjarni förklarar vad de olika instrumenten används till; höjdmätare, hastighetsmätare, GPS och kulan – ett slags vattenpass – som visar att man flyger rent, det vill säga att planet inte lutar i luften.

Instrumenten är förstås nödvändiga, men mycket är också upp till pilotens egna sinnen. Vindbruset ger indikationer om fart och olika stig- och sjunkområden. Magkänsla och tryck mot pedaler kan också berätta en del.

Det som en segelflygare framför allt måste vara expert på är att hitta termiken, det vill säga uppvindarna. Det är ju på dessa principen om segelflyg bygger.

– Man får försöka att läsa av molnen och se var det stiger. En helt molnfri dag är det svårare, då får man mer känna sig fram.

Det är inte helt ovanligt att segelflygare får sällskap av verkliga mästare på området, rovfåglar.

– De är duktiga på att hitta termik. De ligger i centrum där det stiger bäst.

Är vädret det rätta kan man hålla sig uppe länge. Bjarnis eget ”rekord” ligger på sex timmar och tio minuter. Och då gick han inte ner för att vindarna försvann utan för att han började få ont i huvudet.

Annars är det inte helt ovanligt att segelflygare får göra en så kallad utelandning på ett avlägset flygfält eller rentav på en åker. Det har hänt Bjarni flera gånger.

– Det kan bli så om man inte får tag på termik, ler den islandsfödde flygaren.

Planet behöver dock inte flygas hem igen. Vingarna kan monteras bort och packas i en vagn tillsammans med planet och transporteras efter bil.

Segelflygning är framför allt en sommarsport. Men varje vinter åker ett gäng från Örebro Segelflygklubb till Norge för att flyga i fjällen. De särskilda så kallade vågmolnen efter fjällsidorna kan lyfta planen ända till sju kilometers höjd. På den höjden krävs förstås syrgas.

– Man kan känna sig lite utelämnad så högt uppe, men det är ändå en stor frihetskänsla.

Fri som en fågel var det. ●

Drygt sex timmar i luften är Bjarni Haraldssons rekord med segelflygplanet. Sedan var han tvungen att bryta på grund av huvudvärk.

Stolen som tvingar fram ett pösmunkigt, bredbent sittande har designats av Markus Grip.

Arbetskilten används mer än designern Marcus Jahnke vågade hoppas när den först kom till.

Könsroller ifrågasätts med stol för bredbenta

Form/ Män ska ha byxor och sitta bredbent. Kvinnor ska trippa fram på stilettklackar i tajta kläder. Eller? Nu visas en utställning där unga formgivare leker med könsrollerna.

Spelar du en roll du inte borde? Den frågan ställer Markus Grip till betraktaren på utställningen FormgivningNormgivning, om könsroller och design. Han uppmanar henne eller honom att sitta ner och fundera.

I hans stol hamnar man bredbent och tillbakalutad, framför tv:n.

”Ett traditionellt manligt sittande i väntan på maten”, skriver Markus Grip.

På Sigrid Strömngrens stol Stiletto får man i stället testa känslan av att balansera på ostadiga (kvinno)skor. Stolen har bara två ben.

Utställningen visas på Svensk Form i Stockholm till den tredje september, och ska sedan till Falkenberg. Föremålen är gjorda av studenter från Högskolan för design och konsthantverk i Göteborg.

Även Marcus Jahnkes arbetarkilt, som Byggnadsarbetaren har skrivit om tidigare, finns med. På

skylten bredvid står att är synd att det ännu är tabu för män att använda kjol, särskilt för dem som jobbar varma sommardagar eller i varma miljöer.

Men i och med kilten tycks han ha medverkat till att bryta normen.

Han säger till Byggnadsarbetaren att den används mer än han hade vågat hoppas, bland annat på byggarbetsplatser.

Han har inte funderat så mycket över vad annat i byggbranschen som skulle behöva formas om.

Men han tror att det går att göra mer för att arbetskläder ska passa kvinnor.

– Och sedan finns ju hela verktygsbiten, där det säkert går att göra mycket vad gäller ergonomi.

Marcus Jahnke är projektledare för utställningen. Han visar även upp sin kollektion av barnkläder, där de traditionella signalerna om vad som är tjejel eller killkläder blandas friskt. För barn finns också Stina Löfstrands stadiga tjejdocka Bauta. Sällan har någon sett sjukare ut än den traditionella dockan med getingmidja och minimala kläder som fotats bredvid henne.

JENNY BERGGREN

BÖCKER

Tackar som frågar av Jennie Dielemans

Roman/★★★★

Det finns mycket att berätta om fem familjer i förort. Som till exempel hur det går när Khosro impulsköper ny mobil, när Cornelis bjuder sina fem barn på julmiddag eller när Petri vill ge mamma Leena en resa till Maldiverna. Om det verkliga Sverige, kul, träffsäkert och vardagsnära

berättat av romandebuterande Jennie Dielemans. ID

Osaliga döda av Sub Marcos & Paco Ignacio Taibo II

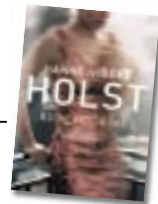
Deckare/★★★

Två detektiver, en i monstret Mexico City och en i Zapatistland i Chiapas, söker efter ondskan. Växelskriven av Subcomandante Marcos och Taibo. Rolig men lite hobbybetonad i kommandantens avsnitt. ID

Kungamordet av Hanne-Vibeke Holst

Roman/★★★★

Fristående fortsättning på Kronprinsessan. Om makt och maktlöshet. Toppolitikern och före detta ministern intrigerar på arbetet och går sedan hem och misshandlar sin fru. Här finns misshandeln plågsamt brutalt beskriven, liksom mekanismer i det beroende som binder offer

och gärningsman samman. Tyvärr försöker författaren greppa för många ämnen samtidigt, vilket gör att den känns spretig. MF

Flyktningfällan av Sanna Vestin

Flyktningfrågan/★★★★

Flyktningöden som visar att Sverige inte längre har någon asylpolitik. Den har, precis som i hela EU, ersatts av utvisningspolitik. Redig, väl styrkt redovisning av fakta och regler gör Flyktningfällan användbar. ID

SCANPIX

”Det är lustigt att tro att man är författare bara för att man skrivit en text. Om jag hade varit murare hade jag inte velat att någon amatör, som aldrig murat, men som kletar lite murbruk någonstans, kallar sig samma sak.”

Björn Ranelid, författare (BT)

CITAT

”För alldeles för många är livsdrömmen i dag en storvinst på Lotto eller att bli såpastjarna i tv. Det är inte värdigt.”

Jan Carlzon, företagarguru, f d SAS-chef (SvD)

”Man får aldrig en andra chans att göra ett gott intryck.”

Jan Eliasson, utrikesminister, f d diplomat (DI/Weekend)

”Jag var en arbetarklasstjej och kände mig mest obekvämt på den tiden.”

Yvonne Ryding, f d miss Universum, nu egenföretagare, om sitt genombrott i jet-set-världen (Företagaren)

50 vann sommarpriser

Tävling/

Gratis alla 50 som letat reda på det vilsna bygglandslaget och vunnit priser. Följande vann:

Axelväskor:

Hans-Ove Hultman, Laxå, Leif Nilsson, Visby, Bo Jacobsson, Västermik, Mats Hedström, Sollefteå och Gretha Larsson, Gammelstad.

T-tröjor:

Göran Tolf, Kumla, Håkan Åberg, Degerfors, Ingvar Andersson, Kinna, Leif Göte Karlsson, Angered, Roger Larsson, Långaryd, Sven-Erik Fransson, Hultsfred, Arne Arning-sjö, Habo, Holmfrid Åstrand, Kungängen, Jan Karlsson, Braås och Paul Andersson, Strömstad.

Måttband:

Alf Henriksson, Östmark, Börje Karlsson, Nusnäs, Peter Larsson, Fjärdhundra, Hans Bengtsson, Tällberg, Gunnar Andersson, Klippan, Leif Bergström, Falun, Margareta Wirström, Katrineholm, Åke Braw, Venjan, Allan Öhrn, Gränna och Ragnar Gustavsson, Gamleby.

Dubbeltrisslotter:

Rune Wahlqvist, Vara, Stig Jansson, Ervalla, Ingvar Thörnqvist, Stora Sundby, Mats Carlsson,

Norsholm, Ingner Thomine

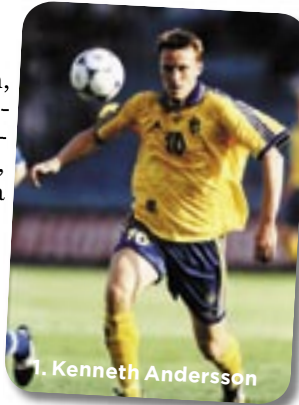
Holmen, Bankeryd, Sölve Lundell, Åby, Evert Saras, Leksand, Rolf Romlin, Norrköping, Christer Wickström, Åled, Haid Jansson, Billdal, Jan Grytte, Enviken, Christer Strömberg, Vikingstad,

Kano Erlandsson, Markaryd, Erik Gustafsson, Torsby, Mattias Svanander, Källby, Tobias Lelky, Ystad, John Revelj, Tullinge, Johny Axelsson, Bottnaryd, Mikael Ericsson, Väckelsång, Anton Svensson, Kista, Inge Andersson, Linköping, Gunnar Hermansson, Vårgårda, Jimmy Räsänen, Piteå, Lars-E. Nordwall, Sundsvall och Nidas Westerberg, Hallstavik.

Bygglagslagsspelarna

fanns på följande sidor:

Kenneth Andersson sid 34, Benny Wendt sid 7, Jörgen Pettersson sid 43, Michael Svensson sid 39, Tord Holmgren sid 32 och Bengt Andersson sid 27.

Kenneth Andersson

5. Tord Holmgren

annons ejendal

FILMER

Brokeback Mountain

Drama/ TTTT

En film om det omöjliga. Två cowboys blir förälskade i varandra när de vaktar får i Brokeback Mountain på 1960-talet.

Deras liv vänds upp och ner, men de vet att omgivningens dom skulle bli hård. Så de återvänder till civilisationen och försöker leva vanliga Svensson-liv. Det går inget vidare.

En film som värmer hjärtat och skär i själen.

MF

MATLÅDAN

Grillad fläskkarré "Asian style"

● 4 skivor fläskkarré

● 2 dl cashewnötter

● 1 dl olivolja

● 3 cl ketjap manis

● 2 tsk sambal oelek

● 2 cl limesaft/juice

● 1 nypa färsk koriander

① Mixa allt med stavmixer eller finhacka med kniv, det ska bli en tjock röra.

② Pensla karrén med lite av röran. Använd resten som

tillbehör på tallriken. Grilla ordentligt på hög värme tills det är ordentligt knaprigt.

③ Serveras med böngroddssallad.

Böngroddssallad:

Tag groddarna och vänd dem i Kikkoman soya och lite lime juice. Strimla i lite röd paprika och gärna färsk koriander.

Ett fräscht sätt att tillaga karrén. Servera med nybakat bröd eller jasminris. Smaklig måltid.

MICKE SELANDER

MÖTEN & SÅNT

Svenska Byggnadsarbetareförbundet
106 32 Stockholm Besöksadress: Hagagatan 2, Stockholm
tel 08/728 49 00

STOCKHOLM

Skytteholmsvägen 2, Solna
tel 08/734 65 00
fax 08/734 66 60

Bromma-Jakobsberg-Märsta-Solnasektionen:

gemensamt sekt.möte tis 5 sep, kl 17. Byggettan, Skytteholmsv 2, Solna, ingång studielokaler. Inför valet. Finansminister Per Nuder medverkar. Nomineringar till Byggnadsavtalsråd 2007. Kongressinfo. Smörgås och dricka serveras, samt gratis lotteri med finfina priser.

Handensektionen: sekt. möte tis 5 sep, kl 17.30.

Haninge Folkets hus, Handenterminalen 5. Valspurten. Nomineringar till Byggnadsavtalsråd 2007. Kongressinformation.

Huddingesektionen: sekt. möte tis 5 sep, kl 17. Hudinge Folkets hus, Sjödalstorget 1. Nomineringar till Byggnadsavtalsråd 2007. Kongressinformation.

Södertäljesektionen: sekt. möte tis 5 sep, kl 17.

Saltskog Gård. Nomineringar till Byggnadsavtalsråd 2007. Kongressinformation.

Johanneshovsektionen: sekt. möte tis 5 sep, kl 17.30. Farsta gård, Farsastigen (invid Farsta IP). Nomineringar till Byggnadsavtalsråd 2007. Kongressinformation.

Nackasektionen: sekt. möte tis 5 sep, kl 17. Boo Folkets hus, Orminge C. Vad hände på Byggnads kongress? Medverkan från förbundet. Nomineringar till Byggnadsavtalsråd 2007.

Stockholmsektionen: sekt. möte tis 5 sep, kl 17. Murarnas klubb, Kammargatan 47. Inför valet, nomineringar till Byggnadsavtalsråd 2007, kongressinformation.

Täbysektionen: sekt. möte tis 5 sep, kl 17. Scandic Hotel, Näsbyvägen

4. Svenskt näringslivs agerande i Vaxholmskonflikten, nomineringar till Byggnadsavtalsråd 2007, kongressinformation.

Gotlandsektionen: sekt. möte tis 5 sep, kl 18.30. Märta's Café, Visby. Inför valet, nomineringar till Byggnadsavtalsråd 2007, kongressinformation.

SYDOST

Rådjursvägen 1, Växjö
tel 0470/75 35 30
fax 0470/202 19

Ronneby-Karlskronasektionen: medl. möte lör 2 sep, kl 10. Stegeryds skjutbana. Infomöte med lördagsskytte. Medtag hagelbössa och 22 långbössa omdu har. Bågskytte anordnas också.

Följ skyltning från Hasslövägskäl mot Johannishus. Anmälan senast 30 aug till avd.kontoret på tfn 0457-278 90.

KRISTIANSTAD

Kanalgatan 94
tel 044/12 30 90,
fax 044/12 67 56

Bromöllosektionen: sekt. möte sön 3 sep, kl 16.

Böckmans.

Hässleholmsektionen: sekt. möte ons 23 aug, kl 19. Sekt.lokalen.

Kristianstad-Tollarpsektionen: sekt. möte 28 aug, kl 19. Mötesplats ej klart

- ring avd 5, tfn 044-12 30 90, för besked.

Sankt Olofsektionen: sekt. möte tor 24 aug, kl 19. Medborgarhuset.

KALMAR

Radarvägen 9
tel 0480/42 90 90
fax 0480/510 11

Borgholmsektionen: sekt. möte tis 29 aug, kl 18. Folkets hus.

Emmaboda-Torsåssektionen: sekt. möte tor 24 aug, kl 19. Café 11:an, Vissefjärda.

Färjestadensektionen:

sekt.möte tis 29 aug, kl 18.30. Hembageriet.

Högsbysektionen: sekt. möte tor 31 aug, kl 18.30. ABF-lokal.

Nybrosektionen: sekt. möte tis 29 aug, kl 18.30. Folkets hus.

Torsås-Emmabodasektionen: sekt.möte tor 24 aug, kl 19. Café 11:an, Vissefjärda.

Mönsteråssektionen: sekt.möte tis 22 aug, kl 18.30. Byggnads möteslokal IOGT-NTO.

Oskarshamnsektionen: sekt.möte ons 23 aug, kl 18.30. LO-lokalen.

MÄLARDALEN

Hemdalsvägen 1, Västerås
tel 021/17 87 00,
fax 021/41 04 13

Strängnåssektionen: sekt. möte tor 7 sep, kl 18.30. Arbetarrörelsens hus.

GÖTEBORG

Brogatan 1
tel 031/774 33 00,
fax 031/774 33 77

Hisingensektionen: medl. möte tis 12 sep, kl 18.

Backa Folkets hus.

Nord/Sydostsektionen: medl. möte mån 11 sep, kl 16.30. Studiebesök Renova, Sävenäs.

Västsektionen: medl. möte ons 13 sep, kl 18.

Frölunda kulturhus, Lilla salen.

Centrumsektionen: medl. möte ons 13 sep, kl 17.

Nolösalen, Folkets hus, Göteborg.

Stenungsund-Kungälv-Alesektionen: gemensamt medl.möte tis 12 sep, kl 18. Kvarnkullen, Kungälv.

Lerumsektionen och Härrydssektionen: medl. möte ons 13 sep, kl 17. Lerums SOK:s klubbstuga, Härskogen.

Möndalsektionen: medl. möte ons 13 sep, kl 17.

Bygg 12:ans lokaler.
Kungsbackasektionen:

familjemöte tis 12 sep, kl 17.15. Mötesplats meddelas senare.

HALMSTAD

Andersbergsvägen 104
tel 035/17 41 00
fax 035/17 41 98

Falkenbergsektionen: medl.möte mån 4 sep, kl 18.30. Exp., Rådmansg 38.

Laholmsektionen: medl. möte mån 21 aug, kl 18.30. Go-kartåkning, Ängstorpbanan.

Oskarströmsektionen: medl.möte 24 aug, kl 19. Sandpannan, Sennan.

Varbergsektionen: medl. möte tor 7 sep, kl 18.30. Folkets hus.

LULEÅ

Nygatan 3
tel 0920/940 80
fax 0920/ 948 79

Luleåsektionen: medl. möte ons 30 aug, kl 18. Byggnads exp, Nygatan 3.

Jokkmokksektionen: medl.möte tor 24 aug, kl 18. plats saknas.

Korpilombolosektionen: medl.möte tor 24 aug, kl 18. Röda skolan, K-lombolo.

UPPLAND

Portalgatan 6A
tel 018/19 45 00, fax 018/19 45 01

Alunda-Östhammarsektionen: styr.möte ons 30 aug, kl 18.30. Hargshamnkontoret, Hargshamn. Båttransporter och hamnverksamhet. Håkan Nilsson.

HÄLSINGLAND

Björnängsvägen 2, Söderhamn
tel 0270/733 50
fax 0270/733 60

Söderhamnsektionen: medl.möte tor 7 sep. Tid och plats meddelas i lokal annons senare. "VAL EX-TRA". Avtalsmotioner och rapport från kongressen av Kjell-Åke.

VÄRMLAND

Posthornsgatan 8,
Karlstad
tel 054/87 58 00,

Kristinehamnsektionen: sekt.möte ons 30 aug, kl 18. Folkets hus.

Grumssektionen: sekt. möte tis 22 aug, kl 18.30. Folkets hus.

Karlstadsektionen: sekt. möte tor 17 aug, kl 17. Bygg 29:an.

Torsbysektionen: sekt. möte tor 24 aug, kl 18. ABF-lokalen.

Årjängsektionen: sekt. möte tis 29 aug, kl 19.

ABF:s kontor.

Dejesektionen: sekt.möte tor 24 aug, kl 19. Forshaga Folkets hus.

Filipstadsektionen: sekt. möte mån 28 aug, kl 19. Folket hus.

PILEÅ

Olof Palmes gata 2
tel 0911/787 30
fax 0911/787 39

Piteå-Skellefteåsektionen: sekt.möte ons 23 aug, kl 18.30. Jävrebodarnas fiskecamp. Vi bjuder på grillad fisk.

UMEÅ

Kungsgatan 89
tel 090/711030
fax 090/711031

Umeåsektionen: sekt. möte ons 6 sep, kl 18.30. Avd lokaler, Kungsg 89.

ÖSTERSUND

Folkets Hus, Krondikesvägen 93
tel 063/664 94 00
fax 063/664 94 12

Hammerdalsektionen: sekt.möte tor 17 aug, kl 19. Medborgarhuset.

Vill du annonsera om fackliga möten och aktiviteter? Kontakta Leila Hanni på tel: 08-728 49 51 eller mejl: leila.hanni@byggnads.se

VÄRME, HOPP OCH HOT

Nästan två månader har gått sedan Byggnads kongress avslutades. Vi satte punkt för en kongressperiod. Och gjorde avstamp för en ny fyra-årig offensiv.

Äldre avtackades och unga tog över. Stafett-pinnarna ska föras vidare mot nya djärva, i demokratisk ordning fastställda, mål.

Byggnads är och förblir en kamporganisation. Därför måste vi hålla ihop.

Kongressdagarna i Stockholms Folkets hus var själsligt värmande. Och till skillnad från den värme som kroppen utsatts för denna fina sommar blir det aldrig för mycket av den kamratliga värmen.

Första delen av juli var jag i folkvimlet på Gotland och på det som kallas Almedalsveckan. Här var det naturligt nog tunnsått med Byggnadsmedlemmar.

Men desto mer av byggdirektörer, politiker, forskare, ämbetsmän, journalister, påtryckare och annat så kallat "fint folk". Det hör till mina ofta återkommande uppgifter att företräda byggnadsarbetarna i sådana sammanhang.

Jag deltog i sex seminarier och talade dessutom på en demonstration för kollektivavtal. Också Thomas Gustavsson, vår andre ordförande, och Gunnar Ericson, vår avtalssekreterare, deltog i Almedalen.

I dessa kretsar är en framtida brist på byggnadsarbetare ett vida större problem än byggarbetslöshet. Det är bara att hoppas att prognoserna över arbetskraftsbehovet kommer att slå in. Då kan vi ägna oss åt hur vi ska få ut de arbetslösa i jobb, återrekrytera bland dem som lämnat branschen och utbilda fler unga.

Men också välkomna arbetskamrater från andra länder. Som jobbar på svenskt kollektivavtal, med försäkringsskydd och som bor bra. Inte i garage, källare eller andra utrymmen där uteliggare brukar övernatta!

På Gotland fick vi fortsätta det tålmodiga informerandet om vad Vaxholmskonflikten egentligen handlar om. Vi välkomnar utländska byggföretag.

Men de ska vara seriösa och ärliga, såväl mot sina anställda som mot facket.

Det var hoppgivande att på ett Gotlandsseminarium höra gamle Skanskadirektören Per-Inge Persson, numera vd för norska Veidekkes svenska verksamhet, berätta att man utbildat, i stället för att per-

mittera eller säga upp, ett tjugotal anläggare under några veckor. Heja Norge!

Nu varvar valrörelsen upp. En vida spridd myt är att skillnaden mellan en socialdemokratisk regering och en högerregering inte är så stor. Vi har några veckor på oss att visa vad som hotar.

För Byggnads medlemmar skulle ett regimskifte vara förödande. Minst dubbelt så dyrt att vara med i facket, sämre a-kassa, sänkt sjukersättning och nedskuren föräldraledighet är bara några exempel på vad som hotar.

Nu gäller det att ställa upp för socialdemokratin. Annars hotar ett fruktansvärt uppvaknande på måndagsmorgon den 18 september!

"För Byggnads medlemmar skulle ett regimskifte vara förödande."

HANS TILLY
förbundsordförande

Telefon 08-728 48 10

Mobil 070-552 67 40

E-post hans.tilly@byggnads.se

TILLY TYCKER TILL...

... OM INVANDRING (C)

● Centern kräver inför valet att invandringen till Sverige ska fördubblas till 90 000 om året. Bland annat genom att dela ut 20 000 USA-inspirerade "green cards", i huvudsak till utomeuropeer. I andra sammanhang påstår borgarna att 1 500 000 svenskar i arbetsför ålder inte har något jobb att gå till. Bland dem många invandrare. Var ska de årliga 90 000 nya invandrarna bo och arbeta i Maud Olofssons Sverige?

... OM MILJÖN

● JM har av ett antal analytiker i USA utsetts till ett av världens 20 mest miljöledande företag. Det motiveras med att byggandet av energisnåla bostäder varit ett föredöme. Grattis! Som Mona Sahlin påpekat jobbar 100 000 svenskar inom miljötekniksektorn. Det är sådana jobb vi behöver fler av, inte lågavlönade, i dålig arbetsmiljö och med otrygga anställningsvillkor.

... OM SKANSKA

● Börsanalytikerna skriver att det går bättre för Skanska i Sverige än i vd:n Stuart E Grahams hemland USA. Ja, Sverige är ett bra land att bygga i, också för aktieägarna. Kollektivavtal, arbetsrätt, arbetsmarknadspolitik, yrkesutbildning, starka fackföreningar och en arbetarregering skapar stabilitet. Medan arbetsklimatet blir allt dystrare i krigshetsaren Bushs USA.

